

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ В. К. МАМУТОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ»

Гудіма Т. С.

**ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ
ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ
ДЕРЖАВИ НА ЗАСАДАХ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

Монографія

Київ – 2020

УДК 346+330.3
Г 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень
імені В. К. Макутова Національної академії наук України
(протокол № 8 від 30.06.2020 р.)*

Рецензенти:

Задихайло Д. В., доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії правових наук України;
Коверзнев В. О., доктор юридичних наук, доцент;
Олюха В. Г., доктор юридичних наук, доцент

Гудіма Т. С.

Г 70 Господарсько-правове забезпечення реалізації грошово-кредитної політики держави на засадах сталого розвитку: монографія / Т. С. Гудіма. Київ: ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Макутова Національної академії наук України», 2020. 336 с. ISBN 978-966-02-9312-0

Монографія присвячена аналізу господарсько-правового забезпечення грошово-кредитної політики в сучасних умовах та формуванню відповідних пропозицій, практичне втілення яких може створити теоретичне підґрунтя для виявлення взаємозв'язків основних напрямів економічної політики на шляху до відновлення макроекономічної стабільності, сприяння стійкому зростанню економіки екологічно невиснажливим способом, посилення синергетичного ефекту від взаємодії основних напрямів економічної політики. Особливу увагу в роботі приділено формуванню нового концептуального підходу до розробки системи засобів правового регулювання грошово-кредитної політики на засадах сталого розвитку.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів юридичних та економічних спеціальностей закладів вищої освіти, юристів-практиків, працівників органів державної влади і місцевого самоврядування.

ISBN 978-966-02-9312-0

УДК 346+330.3

© Гудіма Т. С., 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ	8
1.1 Грошово-кредитна політика держави як економіко-правова категорія	8
1.2 Правовий господарський порядок як основа реалізації грошово-кредитної політики держави	22
1.3 Принципи формування грошово-кредитної політики держави.....	37
1.4 Цілі грошово-кредитної політики держави	48
РОЗДІЛ 2 ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНЦЕПТУ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ У МЕХАНІЗМІ РЕАЛІЗАЦІЇ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ	63
2.1 Правовий статус Національного банку України як суб'єкта реалізації грошово-кредитної політики держави.....	63
2.2 Правова модель взаємодії Національного банку України з органами державної влади у процесі реалізації грошово-кредитної політики	86
2.3 Правове забезпечення взаємодії органів судової влади та Національного банку України у процесі реалізації грошово-кредитної політики держави.....	102
2.4 Особливості впливу діяльності фінансових установ на реалізацію грошово-кредитної політики держави	112
РОЗДІЛ 3 ПРОГНОЗНА СКЛАДОВА У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ	124
3.1 Національний банк України як суб'єкт державного прогнозування сталого економічного розвитку	124

3.2 Економічна стратегія і тактика в процесі формування та реалізації грошово-кредитної політики держави в кризовий період.....	136
3.3 Прогнозування впливу цифрової валюти на грошово-кредитну політику держави	147

РОЗДІЛ 4 ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

4.1 Взаємодія грошово-кредитної та макропруденційної політики держави у контексті досягнення економічних цілей сталого розвитку	166
4.2 Екологічні детермінанти реалізації грошово-кредитної політики держави в контексті сталого розвитку	186
4.2.1 Кліматичні та екологічні ризики як чинник реформування законодавства в грошово-кредитній сфері	193
4.2.2 Правові засади екологізації грошово-кредитної політики держави.....	201
4.2.3 Сприяння сталому економічному розвитку засобами грошово-кредитної політики держави	208
4.3 Соціальні детермінанти реалізації грошово-кредитної політики держави в контексті сталого розвитку	215
4.4 Концепція модернізації правового забезпечення грошово-кредитної та макропруденційної політики держави на засадах сталого розвитку	243

ВИСНОВКИ.....264

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

294

ВСТУП

Економічна модель сталого розвитку була визнана світовою спільнотою як домінантна ідеологія трансформації суспільства у XXI столітті. Звісно, Україна не залишилась осторонь сучасного світового тренду та вкотре засвідчила свою готовність вживати заходів із впровадження цієї моделі у процеси організації управління різними сферами суспільного життя. Відправними позиціями для утвердження засад сталого розвитку стали положення Стратегії сталого розвитку «Україна–2020», якими передбачається відновлення макроекономічної стабільності, сприяння стійкому зростанню економіки екологічно невиснажливим способом тощо.

У сучасному світі одним із найбільш потужних важелів виконання зазначених вище завдань є грошово-кредитна політика держави. Будучи частиною загальнодержавної економічної політики, вона має узгоджуватися зі спільною метою останньої – сприяння сталому розвитку країни. Це, зокрема, проявляється в необхідності забезпечення нерозривного взаємозв'язку грошово-кредитної політики з іншими напрямками державної економічної політики, які являють собою ключові елементи економічної моделі сталого розвитку, а саме: екологічною та соціальною політикою.

Втім, аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду реалізації грошово-кредитної політики дає змогу стверджувати, що на сьогодні недосконаліми є законодавчі передумови для забезпечення такого зв'язку. Наразі сприяння сталому розвитку країни прямо не визначене серед цілей грошово-кредитної політики. Хоча доцільність віднесення цієї мети до компетенції центральних банків активно обговорюється в науковій літературі та серед практиків. Водночас у наукових джерелах зауважується про дискусійність такого підходу, що пояснюється ймовірністю дублювання завдань, які віднесені, зокрема, до компетенції суб'єктів, відповідальних за реалізацію екологічної політики країни, та можливого

необґрунтованого перенавантаження діяльності Національного банку України.

Відсутність переконливих і сучасних концепцій модернізації правового забезпечення грошово-кредитної політики на засадах сталого розвитку створює значні перешкоди для оновлення господарсько-правового регулювання відповідних економічних відносин з урахуванням сучасних викликів та вимог часу. Наявна суперечливість у наукових підходах щодо визнання заходів зі сприяння сталому розвитку важливою складовою грошово-кредитної політики та істотним змістовним елементом повноважень Національного банку України ще більше ускладнює ситуацію. З огляду на це для господарсько-правової науки одним з основних завдань залишається створення та постійне удосконалення правового забезпечення грошово-кредитної політики з урахуванням соціальних, екологічних та економічних цінностей. Отже, алгоритм такого правового забезпечення має бути соціально та екологічно орієнтованим і залишатися в системі суспільно прийнятних аксіологічних координат.

Слід також вказати, що значну питому вагу в цьому напрямі відіграють інструменти та засоби макропруденційної політики, реалізація якої на сьогодні також віднесена до компетенції Національного банку України. Відповідно, виявлення можливостей забезпечення синергетичного ефекту від поєднання макропруденційної та грошово-кредитної політики у контексті досягнення цілей сталого розвитку держави набуває особливої актуальності. Запорукою успіху в цьому напрямі є взаємодія Національного банку України, органів державної влади, які є відповідальними за різні напрями економічної політики, та судової системи. Як уявляється, ці питання також мають бути в фокусі господарсько-правової науки при формуванні концептуального бачення реалізації грошово-кредитної політики на засадах сталого розвитку.

Важливого значення для виконання функцій державного регулювання та ефективного вирішення сучасних економічних завдань на шляху до сприяння сталому розвитку країни набуває передбачення наслідків багатьох господарських явищ та процесів, у тому числі в грошово-кредитній сфері. Адже ті чи інші явища

можуть істотно вплинути на досягнення цілей грошово-кредитної політики і, як наслідок, загальнодержавних цілей. У зв'язку з цим прогнозування соціально-економічних параметрів країни на всіх рівнях державного управління, зокрема на рівні Національного банку України, набуває особливого значення.

У контексті наведеного вище ця **робота спрямована** на розробку низки науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення правового забезпечення грошово-кредитної політики держави, практичне втілення яких може створити теоретичне підґрунтя для виявлення взаємозв'язків основних напрямів економічної політики на шляху до: відновлення макроекономічної стабільності, забезпечення стійкого зростання економіки екологічно невиснажливим способом, посилення синергетичного ефекту від взаємодії основних напрямів економічної політики та формування нового концептуального підходу до розробки системи засобів правового регулювання грошово-кредитної політики на засадах сталого розвитку.

Авторка висловлює глибоку подяку науковому консультанту члену-кореспонденту Національної академії наук України та члену-кореспонденту Національної академії правових наук України, доктору юридичних наук, професору Устименку Володимирі Анатолійовичу за цінні поради та заданий вектор наукового пошуку, доктору юридичних наук, доценту Джабраїлову Руслану Аятшаховичу, а також рецензентам: члену-кореспонденту Національної академії правових наук України, доктору юридичних наук, професору Задихайлу Дмитру Вітольдовичу, доктору юридичних наук, доценту Коверзневу Вадиму Олександровичу і доктору юридичних наук, доценту Олюсі Віталію Георгійовичу – за значущі аргументи підтримки та конструктивну критику.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дало змогу вирішити наукову проблему, яка полягає в обґрунтуванні теоретичних пропозицій та розробці науково обґрунтованих рекомендацій щодо визначення пріоритетних напрямів удосконалення господарсько-правового забезпечення здійснення грошово-кредитної політики держави.

На підставі цього дослідження сформульовано такі основні висновки:

1. Встановлено, що у чинному законодавстві України відсутня термінологічна єдність щодо позначення такого напрямку економічної політики держави, як «грошово-кредитна політика». Виявлено, що на підзаконному нормативно-правовому рівні вживаються як синоніми терміни «монетарна політика» та «грошово-кредитна (монетарна) політика». Одночасне використання зазначених термінів, яке допускається з боку Національного банку України, створює передумови для виникнення колізій із Конституцією України та Господарським кодексом України. У зв'язку з цим запропоновано вилучити з низки підзаконних нормативно-правових актів Національного банку України термін «монетарна політика» та наголошено на необхідності приведення його нормотворчої діяльності у відповідність із Конституцією України та законами України.

2. Виявлено дефект цілепокладання при реалізації грошово-кредитної політики на практиці, що знаходить свій вияв у прийнятті економічно неефективних для суспільства рішень. Економічна ефективність завжди має бути пов'язана із соціальною ефективністю, головним критерієм якої визначають міру задоволення кінцевих потреб суспільства і забезпечення високого рівня та якості життя. Такий підхід мав би отримати своє втілення в конкретизації поняття грошово-кредитної політики на законодавчому рівні.

3. Обґрунтовано, що грошово-кредитна політика держави має бути пов'язана з майбутніми показниками економічного розвитку, а

не економічного зростання в країні. Аргументовано, що саме категорія «економічний розвиток» значною мірою відповідає критеріям сталого розвитку. Зазначеним обумовлена пропозиція щодо конкретизації поняття «грошово-кредитна політика» на елементі сталості та забезпечення його єдності на законодавчому рівні (зокрема, як на рівні кодифікованого акта – Господарського кодексу України, так і на рівні спеціального законодавства – Закону України «Про Національний банк України»).

Проблематику правового забезпечення формування та реалізації грошово-кредитної політики держави доцільно вирішувати з використанням методологічного інструментарію, розробленого наукою господарського права.

Запропоновано під грошово-кредитною політикою розуміти політику, спрямовану на забезпечення економіки необхідним обсягом грошової маси, досягнення економічно ефективного готівкового обігу, залучення коштів суб'єктів господарювання та населення до банківської системи, стимулювання використання кредитних ресурсів на потреби функціонування і сталого розвитку економіки через застосування господарсько-правових засобів.

4. Наголошено на тому, що грошово-кредитна політика визначена як один із основних напрямів економічної політики, який встановлюється державою. А отже, держава є основним суб'єктом, покликаним виконувати координуючу, організуючу роль у регулюванні процесів її реалізації з боку Національного банку України. Зазначене мало б бути враховане в актах Національного банку України, якими визначаються стратегічні й тактичні завдання грошово-кредитної політики.

5. Аргументовано, що поняття «грошово-кредитна політика» охоплює також і підтримку стабільності валютного курсу. У зв'язку з цим виділення окремо валютної політики як різновиду економічної політики в межах Господарського кодексу України вбачається недоцільним. Додатково це аргументовано тим, що реалізація валютної політики, як і грошово-кредитної, покладається на одного і того ж суб'єкта – Національний банк України, а управління золотовалютними резервами (об'єкт валютної політики за Господарським кодексом України) є одним із

засобів грошово-кредитної політики (стаття 25 Закону України «Про Національний банк України»).

6. Обґрунтовано, що досягнення задекларованих державою цілей, зокрема сприяння сталому розвитку країни, є неможливим без активної взаємообумовленості та взаємодії економічної політики, у тому числі такого її напрямку, як грошово-кредитна політика, зі стратегією держави у екологічній та соціальній сферах. У зв'язку з цим запропоновано доповнити статтю 10 Господарського кодексу України новою частиною 4, яка закріплювала б зобов'язання держави реалізовувати основні напрями економічної політики відповідно до цілей екологічної та соціальної політики, що визначають першочерговість суспільних інтересів та пріоритетів сталого розвитку країни.

7. Наголошено на тому, що реалізація грошово-кредитної політики на сучасному етапі розвитку держави є неефективною, що зумовлюється змістовною недосконалістю нормативної категорії «правовий господарський порядок» як основи формування напрямів економічної політики. Зокрема, доводиться, що основу для змістовного наповнення категорії «правовий господарський порядок» мають становити не стільки конституційно-правові норми, що перераховуються в частині 2 статті 5 Господарського кодексу України, беручи до уваги ті ризики, які закладаються непослідовними змінами та інтерпретаційною практикою, скільки науково обґрунтовані та виправдані практикою принципи, на яких має базуватися категорія «правовий господарський порядок».

8. Аргументовано, що саме принципи як керівні засади мають встановити ті відправні положення, на яких повинна формуватися система правових норм, що визначатимуть у підсумку змістовне наповнення правового господарського порядку. Наголошується, що наявний підхід до наповнення правового господарського порядку нормативно-правовими приписами незалежно від рівня юридичної сили створює передумови для ситуативного змістовного наповнення правового господарського порядку залежно від потреб тих суб'єктів, які мають можливість для здійснення маніпуляцій у правотворчій сфері у власних економічних інтересах.

9. З метою формування системи принципів, на яких має будуватися національний правовий господарський порядок,

запропоновано використати здобутки континентальної моделі, представленої німецькою школою ордолібералізму (представники – В. Ойкен, Ф. Бьом, В. Рьопке, А. Рюстов, Л. Мікш), сутність якої знаходить вияв у формі восьми конститутивних і чотирьох регулюючих принципів функціонування соціальної ринкової економіки. Висловлено гіпотезу щодо можливості визнання таких принципів у якості доктринального підґрунтя формування змісту вітчизняної категорії «правовий господарський порядок», що сприятиме сталому розвитку економіки держави в цілому та ефективній реалізації грошово-кредитної політики зокрема.

10. Обґрунтовано, що принципи (правила) грошово-кредитної політики поділяються на загальні (ті, які покладено в основу такої політики незалежно від правового режиму її здійснення) та спеціальні (ті, які формуються відповідно до цілей та завдань такої політики і, в цілому, зумовлюються правовим режимом її здійснення).

Беручи до уваги прогресивний зарубіжний досвід та практику провідних фінансових інституцій, зокрема Європейського центрального банку і Федеральної резервної системи, у формуванні системи принципів грошово-кредитної політики, а також напрацьований у наукових джерелах доробок, запропоновано таку класифікацію принципів грошово-кредитної політики України: (1) загальні принципи: пропорційності засобів впливу відповідно до економічних показників; транспарентності; економічної (наукової) обґрунтованості методів та засобів; далекоглядності; гнучкості (збереження функціонування трансмісійного механізму); зосередження на середньостроковому плані; всебічності; інтегрованості економічної, фінансової і грошово-кредитної політики; соціальної спрямованості; своєчасності засобів впливу; (2) спеціальні принципи: чіткого визначення інфляційних очікувань; пропорційності облікової ставки до інфляційних очікувань.

Виділяючи відповідну класифікацію принципів грошово-кредитної політики, наголошено, що цей перелік не може бути вичерпним, адже останні постійно змінюються та вдосконалюються разом із трансформаціями у суспільстві.

11. Національний банк України є суб'єктом зі «змішаним» правовим статусом, що виражається в одночасному поєднанні

ознак, які характерні для органів державної влади (хоч у Законі України «Про Національний банк України» вжито термін «особливий центральний орган державного управління», що не передбачено Конституцією та законами України, зокрема Законом України «Про центральні органи виконавчої влади») (публічно-правові елементи), та ознак, які свідчать про його належність до суб'єкта господарювання (приватно-правові елементи). Встановлено, що правовою системою України наразі не передбачено законодавчого механізму утворення суб'єктів права із певним («змішаним») правовим статусом. Це, в свою чергу, ускладнює вирішення питань юридичної відповідальності Національного банку України, в тому числі в судовому порядку.

12. Наголошено на тому, що інститут делегування повноважень, як відомий правовій системі України інструмент передання повноважень від одного суб'єкта права до іншого, може бути використаний для наділення Національного банку України як суб'єкта господарювання низкою повноважень держави у тих сферах суспільних відносин, які нині віднесено до його відання. Використання інституту делегування повноважень закладе підвалини для формування правового статусу Національного банку України тими правовими методами і засобами, які існують наразі у законодавстві та правовій теорії України. Попри те, що словосполучення «делегування повноважень» згадується як у Конституції України (статті 118, 119, 138), так і в законах України (зокрема, в Законі України «Про захист економічної конкуренції», Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні»), для цілей науки господарського права відсутнє його єдине розуміння, особливо в частині правових підстав та особливостей делегування владних повноважень суб'єктам господарювання. Зазначене зумовлює об'єктивну потребу у внесенні відповідних доповнень до тексту Господарського кодексу України.

13. Виявлено, що Національний банк України відповідає ознакам органу адміністративно-господарського управління та контролю, під яким розуміються суб'єкти господарювання, об'єднання, інші особи в частині виконання ними функцій управління або контролю в межах делегованих їм повноважень органів влади чи органів місцевого самоврядування (абзац 9

статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції»). Визнаючи можливість віднесення Національного банку України до кола суб'єктів господарювання державної форми власності (напевно, унітарного типу), водночас слід зазначити, що останній є обмеженим, на відміну від АТ «Ощадбанк», АТ «Укрексімбанк» та інших, у наданні платних послуг на банківському ринку (зокрема, не може надавати весь спектр платних послуг, характерних для комерційного банку) та таким, що здійснює делеговані державою відповідні повноваження управління і контролю для реалізації функцій, закріплених у статті 99 Конституції України та статтях 6, 7 Закону України «Про Національний банк України».

Встановлення обмежень у здійсненні комерційних операцій на ринку банківських послуг створює передумови для усунення з боку Національного банку України можливого антиконкурентного впливу на інших суб'єктів господарювання – учасників банківського ринку. Адже делегування владних повноважень забороняється, якщо це призводить або може призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції (стаття 16 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

14. Обґрунтовано, що конкретизація правового статусу Національного банку України як органу адміністративно-господарського управління та контролю призведе до вдосконалення механізму реалізації його юридичної відповідальності, передбаченої статтею 64-1 Закону України «Про Національний банк України». Зокрема, запропоновано уточнити положення згаданої статті про те, що держава відповідає за зобов'язаннями Національного банку України, які виникли у зв'язку з реалізацією делегованих останньому повноважень держави, а за зобов'язаннями, що виникли внаслідок реалізації власної господарської правосуб'єктності, Національний банк України відповідає самостійно власним майном.

Доводиться, що реалізація запропонованих змін сприятиме вдосконаленню правового статусу Національного банку України та створить підґрунтя для подальшої адаптації національного банківського законодавства до права Європейського Союзу, а також врахування здобутків європейської правової теорії.

З метою уникнення випадків перекладання юридичної відповідальності Національного банку України за власні дії/бездіяльність (відносно застосування заходів адекватного впливу за порушення банками вітчизняного законодавства) на клієнтів банків запропоновано посилити правовими засобами його превентивну функцію. Зокрема, доцільним є встановлення чіткої кореляції заходу, який має бути вжитий регулятором до банку, зі ступенем небезпеки дій чи бездіяльності останнього, наявними та можливими наслідками таких дій чи бездіяльності для клієнтів банку тощо.

15. Запропоновано модель взаємодії органів державної влади на шляху до досягнення цінової стабільності та економічного розвитку на зразок теоретико-ігрової моделі Штакельберга (нім. *Das Stackelbergmodell*), де «лідером» виступає Верховна Рада України, а «веденими», відповідно, – Національний банк України та Кабінет Міністрів України, які взаємодіють між собою за рівновагою Неша (англ. *Nash Equilibrium*) (де жоден учасник не може досягти власних цілей, змінивши стратегію, якщо інші учасники своїх стратегій не змінюють). Зокрема, Верховна Рада України визначає засади внутрішньої політики держави, в тому числі й економічної, які мають обов'язково враховуватися як Кабінетом Міністрів України (як органом, відповідальним за фіскальну політику), так і Національним банком України (як органом, відповідальним за грошово-кредитну політику) на шляху до досягнення спільної мети – забезпечення сталого економічного розвитку. При цьому Верховна Рада України має здійснювати контроль за ефективністю виконання Кабінетом Міністрів України та Національним банком України закріплених за ними законом прав та обов'язків у частині реалізації згаданих напрямів економічної політики. Закріплення такої моделі на законодавчому рівні спонукатиме інституції (Кабінет Міністрів України та Національний банк України) до більш відповідальної поведінки при здійсненні господарської компетенції як у фіскальній, так і в грошово-кредитній політиці.

16. Запропоновано визнати Верховну Раду України органом державної влади, що делегує Національному банку України як органу адміністративно-господарського управління та контролю функції щодо забезпечення стабільності національної валюти

(зокрема сприяння ціновій стабільності), сприяння фінансовій стабільності та сталому економічному розвитку. Зазначене ґрунтується на: (1) зобов'язаннях, які покладаються на Верховну Раду України (визначення засад внутрішньої політики держави, в тому числі в економічній сфері (одним із напрямів якої є грошово-кредитна політика), призначення і звільнення Ради Національного банку України); (2) зобов'язаннях, які покладаються на Національний банк України відносно Верховної Ради України (інформування про діяльність: двічі на рік про стан грошово-кредитного ринку в державі, а також щоквартальне надання інформації щодо безготівкової емісії у відповідному періоді); відповідальності за діяльність перед Президентом України та Верховною Радою України (стаття 15 Закону України «Про Національний банк України»). Визначення Верховної Ради України в якості органу, що делегує повноваження Національному банку України, на законодавчому рівні гарантуватиме повну незалежність останнього від Уряду (органу, який може завдати негативного впливу на реалізацію Національним банком України власних функцій).

17. Обґрунтовано, що діяльність Національного банку України у сфері грошово-кредитної політики не може бути ізольованою від Кабінету Міністрів України, який забезпечує формування та реалізацію економічної політики держави в цілому. Це пояснюється наявністю немонетарних чинників впливу на інфляцію, вплив на які є неефективним при використанні засобів та методів грошово-кредитної політики, але досяжним засобами і методами фіскальної політики. Зазначене актуалізує доцільність розподілу повноважень щодо сприяння ціновій стабільності шляхом закріплення відповідних положень на законодавчому рівні.

18. Аргументовано положення про доцільність закріплення на законодавчому рівні, зокрема в законах України «Про Національний банк України» (стаття 6) та «Про Кабінет Міністрів України» (стаття 2), серед основних завдань Кабінету Міністрів України та Національного банку України: забезпечення взаємодії бюджетної, фінансової, цінової, інвестиційної, у тому числі амортизаційної, податкової, структурно-галузевої політики (компетенція Уряду, відповідно до підпункту 4 пункту 1 статті 2 Закону України «Про

Кабінет Міністрів України)), та грошово-кредитної політики (компетенція Національного банку України, відповідно до підпункту 1 частини 1 статті 7 Закону України «Про Національний банк України») на шляху до досягнення цінової стабільності та сталого економічного розвитку.

19. Обґрунтовано доцільність створення регулярних і належним чином структурованих інституційних каналів комунікацій між Міністерством фінансів України, Державною казначейською службою України та Національним банком України, зокрема, шляхом розробки та врегулювання механізмів координації й обміну інформацією для прогнозування надходжень коштів, щоденного обміну інформацією та інформування щодо запланованого/прогнозованого обсягу чистих операцій за рахунком.

20. Аргументовано положення про доцільність нормативного закріплення за Міністерством фінансів України обов'язку звертатися до Національного банку України за отриманням консультацій з питань графіка випуску державних цінних паперів і погашення державного боргу з урахуванням (1) їхнього впливу на стан фінансового ринку, в тому числі на стан банківської системи, і (2) пріоритетів грошово-кредитної політики держави. У цьому випадку виникає потреба в додатковій розробці та закріпленні механізму взаємної обов'язкової участі представників кожної з двох розглянутих сторін у засіданнях рад із правом дорадчого голосу.

21. Обґрунтовано положення про доцільність нормативного закріплення права як Національного банку України, так і Кабінету Міністрів України звертатися до Верховної Ради України з метою (1) прийняття консенсусного рішення у випадку відсутності єдності підходів щодо визначення шляхів досягнення цінової стабільності та сталого економічного розвитку, або (2) недопущення дій/бездіяльності, які можуть унеможливити досягнення зазначених вище спільних цілей. Вбачається, що такий підхід спонукатиме як Національний банк України, так і Кабінет Міністрів України до прийняття економічно обґрунтованих рішень.

22. Аргументовано, що формуванню та реалізації сталої грошово-кредитної політики має сприяти злагоджена робота органів державної влади, перш за все Верховної Ради України, шляхом прийняття економічно обґрунтованих законів.

23. Доводиться, що Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізмів регулювання банківської діяльності» № 590-IX від 13 травня 2020 року закладає у правову систему України певні норми, які створюють значні ризики для фінансової безпеки країни. Зазначене обґрунтовується наявністю в його тексті окремих норм, що: (1) ігнорують охоронну функцію права, спрямовану на недопущення порушення законних прав та інтересів фізичних і юридичних осіб, підриваючи тим самим ідеологію правової держави, якою Україна визнана у тексті Основного Закону; (2) нівелюють систему правосуддя; (3) легалізують можливість поширення в Україні практики прийняття незаконних актів/рішень, зокрема з боку Національного банку України; (4) обмежують коло осіб, права яких порушено внаслідок виведення банку з ринку на підставі протиправного (незаконного) індивідуального акта Національного банку України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Міністерства фінансів України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, рішення Кабінету Міністрів України, учасниками банку; а також способи захисту прав таких осіб – відшкодуванням завданої шкоди у грошовій формі за рахунок державного бюджету України, в тому числі сформованого за рахунок платників податків, зокрема клієнтів банку, чії права також були порушені незаконними діями Національного банку України, тощо.

24. Відзначено, що вольову частину дій чи бездіяльності органу влади реалізують відповідні посадові або службові особи, які мали б ужити всіх заходів з метою запобігання порушенню актів законодавства України та недопущення завдання шкоди правам і законним інтересам третіх осіб. Відповідно, умисел або необережність посадових чи службових осіб знаходять вияв у прийнятті відповідних рішень від імені органу влади, здійсненні незаконних дій або незаконного ухилення від їх здійснення з боку органу влади. У зв'язку з цим, а також із метою попередження перекладення тягаря відшкодування завданої учасникам банку шкоди у грошовій формі винятково на громадян України, які шляхом сплати податків та зборів беруть участь у формуванні державного бюджету України, запропоновано передбачити

внесення змін до статті 1191 Цивільного кодексу України в частині закріплення за державою обов'язку, відшкодувавши шкоду, завдану посадовою, службовою особою Національного банку України внаслідок незаконно прийнятих рішень, дій чи бездіяльності, відповідно, Національного банку України, здійснити зворотну вимогу до винної особи у розмірі виплаченого відшкодування (крім відшкодування виплат, пов'язаних із трудовими відносинами, та відшкодування моральної шкоди).

25. Аргументовано, що діяльність фінансових установ в Україні за відсутності запровадження відповідних економіко-правових засобів (зокрема, грошово-кредитної та макропруденційної політики) здатна істотно впливати на ефективність грошово-кредитної політики (активізує інфляційні процеси), створювати передумови для фінансової дестабілізації та пригальмовування процесів сталого економічного розвитку країни (у тому числі за рахунок збільшення соціальної нерівності та консервації бідності в країні; негативного впливу на сальдо платіжного балансу тощо).

Серед можливих засобів зменшення несприятливого впливу від кредитної діяльності фінансових установ у цьому випадку запропоновано виділити та врегулювати на законодавчому рівні: (1) встановлення максимальної вартості кредиту не відносно облікової ставки, а, наприклад, суми кредиту (досвід Великобританії) або фінансового стану споживача фінансової послуги (досвід Литви) тощо. Такий підхід здатен нівелювати несприятливий вплив від кредитної діяльності фінансових установ у країні та забезпечити достатню маржу для компенсації ними ризиків; (2) обмеження відсоткових ставок із врахуванням специфіки окремих фінансових продуктів (зокрема, окремих видів споживчих кредитів). Важливим є точне та чітке визначення показника, який буде застосовуватися: в цьому випадку слід враховувати загальну вартість кредиту, тобто вартість запозичення з урахуванням додаткових комісій та зборів (показник має бути встановлений на такому рівні, щоб дати змогу кредиторам отримувати прибуток та, поряд із цим, уникнути зайвого прибутку через відсутність конкуренції).

26. Обґрунтовано, що конкуренція на ринку фінансових послуг сама по собі не здатна впливати на зниження вартості кредитних

послуг. Для того, щоб цей механізм працював належним чином, окрім запровадження імперативних засобів, доцільним є застосування комплексного підходу, а саме забезпечення: стабільної макроекономічної ситуації в країні, прозорості цін на продукти, фінансової грамотності населення, доступності кредитної інформації та інформації про фінансовий стан установ, а також позичальників (створення кредитних бюро); відповідна нормативно-правова база.

27. Доводиться, що через відсутність дієвого механізму реалізації такої форми державного управління, як прогнозування та планування, держава нівелює значимість переказів з-за кордону, які на сьогодні значно перевищують обсяг прямого інвестування та можуть нести загрози для сталого економічного розвитку країни.

З метою удосконалення законодавства у цій сфері запропоновано доповнити статтю 11 Господарського кодексу України та статтю 1 Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» положеннями, які визначали б, зокрема, Національний банк України серед учасників процесу прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку. Впровадження запропонованих змін створить передумови для ефективної реалізації такої форми державного управління, як прогнозування та планування, на шляху до забезпечення сталого економічного розвитку країни.

28. Аргументовано, що Національний банк України має реалізовувати відповідну політику у двох формах: довгостроковій (стратегічній) і поточній (тактичній), що спрямовані на оптимальне узгодження інтересів банків (як суб'єктів господарювання), споживачів банківських послуг та суспільства в цілому. Реалізація стратегічних документів Національного банку України має тісно корелювати з іншими стратегіями держави, які становлять стратегію суспільного розвитку. Зокрема, доцільним є забезпечення коректного співвідношення між стратегіями державних органів, відповідальних за реалізацію різних напрямів економічної політики. З метою якісного та своєчасного виконання відповідного документа, а також притягнення до відповідальності посадових осіб (зокрема, винних у пропусценні строків виконання

тощо) запропоновано передбачити обов'язковість щоквартального затвердження плану заходів для кожного з органів державної влади, які реалізують різні напрями економічної політики, зокрема грошово-кредитну. Такий підхід здатен унеможливити будь-які наслідки від зміни політичного керівництва держави, тиску окремих органів, суб'єктів; дисциплінувати до виконання певних завдань тощо.

29. Виявлено, що Державна програма стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020–2022 роки та додатки до неї, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 27 травня 2020 року № 534, не містять положень, які б визначали послідовну взаємодію державних інституцій в напрямі її (програми) реалізації та обов'язковість залучення Національного банку України до відповідного процесу. При цьому ані Стратегія монетарної політики Національного банку України від 13 липня 2018 року № 37-рд, ані Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року не передбачають плану заходів, спрямованих на забезпечення виконання законодавчо закріплених за банківським регулятором функцій в умовах кризи, спричиненої обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19. Зважаючи на важливу роль Національного банку України у функціонуванні економічної системи країни та його вплив на вітчизняні економічні процеси, запропоновано оновити зазначені вище стратегічні документи з урахуванням вимог практичної дійсності (кризової ситуації), потреб економіки тощо, забезпечити коректне співвідношення між ними та обрати адекватні засоби протидії кризовій ситуації.

Попри зазначене, стратегічний план виходу економіки країни із системної кризи, зумовленої епідемією вірусу COVID-19, має стати інструментом переходу до екологічно безпечної сталої економіки.

30. З метою запобігання банкрутству стратегічно важливих суб'єктів господарювання і водночас ефективного використання бюджетних коштів, резервів Національного банку України запропоновано розробити та затвердити Кабінетом Міністрів

України Порядок фінансової підтримки стратегічно важливих суб'єктів господарювання (із визначенням процедури прийняття рішення щодо кредитування/підтримки того чи іншого підприємства) або окремих (стратегічно важливих) галузей економіки в період кризи, зумовленої пандемією коронавірусу COVID-19.

31. Аргументовано, що з метою виведення економіки країни із системної кризи, зумовленої пандемією коронавірусу COVID-19, Національний банк України має впливати на діяльність суб'єктів господарювання, зокрема банківських та небанківських установ, шляхом застосування не лише стимулюючих, а й обмежувальних економіко-правових засобів. До стимулюючих засобів вбачається за можливе віднести: зниження облікової ставки, вимог під формування резервів, рефінансування. В свою чергу, серед обмежувальних засобів можливо виділити: обмеження коштів рефінансування цільовим призначенням; валютні обмеження тощо.

32. Обґрунтовано, що з метою попередження вірогідності настання неплатоспроможності окремих банківських установ убачається за доцільне активізувати з боку Національного банку України реалізацію контрольних повноважень на кредитному ринку та на постійній основі здійснювати оцінку фінансового стану банківських і небанківських установ, які надають кредитні послуги. Однією з відправних точок для реалізації цього завдання слід виділити стрес-тестування. Доводиться, що в умовах економічної кризи здійснення стрес-тестів має відбуватися в обов'язковому порядку та з одночасним інформуванням Національного банку України. Задля забезпечення дотримання вимоги щодо обов'язковості здійснення стрес-тестів, а також визначення періодичності та умов їх здійснення в кризовий період відповідні положення пропонується нормативно закріпити.

33. Аргументовано положення про доцільність зміни пріоритетності цілей грошово-кредитної політики в кризовий період. Зокрема, обґрунтовано, що в кризовий період Національний банк України має у першочерговому порядку сприяти фінансовій стабільності, в тому числі стабільності банківської системи, що зумовлює потребу відступити від дотримання закріпленої на рівні Конституції України та Закону України «Про Національний банк

України» вимоги щодо пріоритетності досягнення та підтримки цінової стабільності в державі. Зважаючи на це, запропоновано внести зміни до Конституції України та Закону України «Про Національний банк України», закріпивши положення про те, що основними функціями Національного банку України є сприяння фінансовій стабільності та забезпечення стабільності грошової одиниці України. При виконанні зазначених основних функцій Національний банк України має виходити із пріоритетності досягнення тієї з них, яка є важливою за певних поточних економічних умов, та/або з урахуванням потреби досягнення певного економічного результату на перспективу. Економічне обґрунтування пріоритетності реалізації тієї чи іншої функції має публікуватися у звітах про діяльність Національного банку України.

34. Наголошено на тому, що актуальність запровадження цифрової валюти центрального банку переважно обумовлюється поступовими тенденціями цифровізації економіки, а також появою децентралізованих криптовалют, які створили конкуренцію банківській системі (зокрема банківським розрахункам). Втім, ознаки децентралізації та високого рівня конфіденційності, що властиві криптовалютам та є запорукою попиту на них, знижують конкурентоспроможність цифрової валюти центрального банку й створюють певні ризики для світової економіки. У зв'язку з цим запропоновано впровадити певні рівні конфіденційності такої валюти, що дасть змогу зробити процес цифровізації економіки більш безпечним.

35. Аргументовано, що обсяг компетенції Національного банку України та правові засади емісії цифрової валюти центрального банку залежатимуть від економіко-правових особливостей цифрової валюти, ступеня її впливу на грошово-кредитну політику держави, фінансову стабільність економіки країни тощо. При цьому в процесі формування відповідного правового поля та визначення понятійного апарату в сфері емісії та обігу цифрової валюти центрального банку доцільно враховувати особливості використання останніх у господарських операціях та специфічні функції, не притаманні звичайним засобам платежу.

36. Доводиться, що ініціативи щодо випуску цифрової валюти центрального банку сприятимуть: 1) поступовому «звуженню»

банківської системи на рівні центральних банків (на зразок «Чиказького плану» (англ. *The Chicago Plan of banking Reform*)), даючи можливість фізичним особам та суб'єктам господарювання зберігати вклади безпосередньо на рахунках центральних банків; 2) підвищенню довіри суб'єктів господарювання та фізичних осіб до фінансової системи; 3) посиленню фінансової стабільності економіки (як у межах окремої країни, так і на світовому рівні).

37. Зауважено, що вірогідність зниження пасивів комерційних банків через випуск цифрової валюти центрального банку може завдати негативного впливу на їхній фінансовий стан. Запропоновано попередження виникнення подібних ситуацій на законодавчому рівні, зокрема, шляхом встановлення відповідних правил, а саме: у формі (1) обмежень обміну готівкових коштів на цифрову валюту центрального банку, (2) встановлення сплати комісійних за проведення операцій із нею або (3) надання дозволу банкам відкривати і вести рахунки в такій валюті тощо.

38. Визначено, що надання суб'єктам господарювання або фізичним особам права на зберігання цифрових грошей безпосередньо в центральному банку може зумовити два основних напрями впливу на грошово-кредитну політику: по-перше, посилити її трансмісійний механізм; по-друге, призвести до дезінтермедіації банків. Це, в свою чергу, здатне сприяти виникненню деяких правових проблем стосовно: (1) сфери компетенції Національного банку України, що, як наслідок, сприятиме доцільності запровадження додаткових рівнів підзвітності, стандартів державного контролю щодо проведення ним грошово-кредитної політики (особливо якщо цифрова валюта центрального банку емітована для роздрібних цілей); (2) конституційних основ правового господарського порядку (стаття 5 Господарського кодексу України). Зокрема, не виключається те, що централізація випуску, обслуговування та управління обігом цифрової валюти центрального банку може порушувати принципи захисту конкуренції у підприємницькій діяльності, недопущення зловживання монопольним становищем на ринку тощо. Випуск цифрової валюти центрального банку в Україні можливий за наявності низки факторів, серед яких слід виділити

надійність засобів захисту інформації, функціонування розгалуженої платіжної інфраструктури тощо.

39. Відзначається, що одним із найважливіших питань на тлі тривалої цифровізації платіжних засобів залишається віднайдення балансу між певним ступенем конфіденційності при здійсненні розрахунків та одночасним забезпеченням дотримання норм щодо протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму. У зв'язку з цим розроблена Європейською системою центральних банків спільно з Європейським центральним банком концепція часткової анонімності цифрової валюти центрального банку – «Exploring anonymity in central bank digital currencies» – шляхом застосування «ваучерів анонімності» являє собою позитивне зрушення у напрямі забезпечення законодавчо закріпленого права людини на недоторканність приватного життя (та міжнародних стандартів з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму). Разом із тим у цьому випадку запропоновано встановити анонімність на відповідний розмір платежу (без прив'язки до ваучера або з ним, якщо цього вимагає автоматизована система), наприклад, за умови та в межах тих сум, що передбачені Регламентом (ЄС) 2015/847 (про інформацію, що супроводжує грошові перекази) та Директивою (ЄС) 2015/849 (про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму). Обмеження конфіденційності, таким чином, забезпечуватиме фільтрацію платежів на великі суми, адже в більшості випадків саме вони можуть використовуватися у відповідних цілях.

40. Відстоюється думка про те, що рахунки в цифровій валюті центрального банку було б доцільно обслуговувати контрольованими (з боку центрального банку) фінансовими установами («вузькими банками»). Такий підхід стимулюватиме конкуренцію між постачальниками цифрових грошей і захищатиме конфіденційність окремих транзакцій (від органів державної влади), водночас сприяючи належному правозастосуванню. Запропоновано надати фізичним особам та суб'єктам господарювання право зберігати кошти в приватних фінансових установах і здійснювати платіжні операції з використанням приватних форм оплати або паперових грошей.

Наголошено на тому, що перехід на цифрову валюту центрального банку було б доцільно здійснювати поступово, удосконалюючи характеристики та властивості цього виду валюти і, як наслідок, пришвидшуючи природний (не примусовий) перехід на неї.

41. Аргументовано, що з метою забезпечення позитивного впливу цифрової валюти центрального банку на грошово-кредитну політику необхідним є повний перехід до цього виду валюти. Інакше наявність змоги її конвертації в готівкові кошти може швидко відновити актуальність останніх. Підкреслено те, що часткова цифровізація платіжної системи не здатна призвести до якісних змін у грошово-кредитній політиці.

42. Доводиться, що макропруденційну політику можна розглядати як окремий вид економічної політики держави, адже в кінцевому рахунку вона спрямована на досягнення макроекономічної цілі – сприяння сталому економічному розвитку; реалізується органами державної влади; її реалізація передбачає використання сукупності заходів, інструментів, які утворюють механізм державного впливу на економіку.

43. Аргументовано, що макропруденційна політика відрізняється від грошово-кредитної політики метою, засобами і, залежно від країни, суб'єктами, є більш вузьконаправленою за своїм характером та недієвою в кризових ситуаціях (спрямована винятково на їх попередження). Водночас, зважаючи на взаємопов'язаність грошово-кредитної та макропруденційної політики, аргументовано віднесення їх формування та реалізації до компетенції Національного банку України. Серед переваг в обґрунтування зазначеної гіпотези можна визначити такі: (1) ефективний обмін інформацією та координація грошово-кредитної й макропруденційної політики; (2) можливість підсилення ефекту макропруденційних заходів у напрямі сприяння фінансовій стабільності та навпаки; (3) зацікавленість центрального банку в підтримці фінансової стабільності (як кредитор останньої інстанції він буде першим відповідати за наслідки у разі дестабілізації фінансової системи); (4) центральний банк є незалежним інститутом, який має досвід у сфері пруденційного нагляду та

діяльність якого завдає значного впливу на функціонування економіки.

44. Зазначено, що координація заходів грошово-кредитної та макропруденційної політики може бути схожою на взаємодію грошово-кредитної та фіскальної політик, але в межах одного суб'єкта – Національного банку України. Встановлено, що в кожному конкретному випадку регулятор має бути спрямований на досягнення комбінованих цілей, беручи до уваги заходи, які застосовуються при реалізації кожної з них. При цьому рішення в межах грошово-кредитної та макропруденційної політик ухвалюються Національним банком України окремо. Має відбуватися так звана узгоджена рівновага на зразок рівноваги Неша (*англ. Nash Equilibrium*), але з одним «гравцем», за якої жодна з політик не зможе досягнути своєї мети, змінивши свою стратегію, якщо при цьому інша політика своєї стратегії не змінює.

45. Аргументовано, що застосування екологічних критеріїв та макропруденційних вимог під час традиційного кредитування, а також у діяльності банківських установ сприятиме спрямуванню коштів (зокрема рефінансуванню) в інвестування екологічно безпечних підприємств і збільшенню не тільки кількості екологічно відповідальних банків, а й екологічно відповідальних суб'єктів господарювання. Отже, якщо грошово-кредитна політика відповідає за ефективний розподіл коштів між усіма ланками економічної системи, то макропруденційна політика здатна спрямувати такий розподіл відповідно до екологічних принципів сталого розвитку.

46. Виявлено, що засоби державного регулювання в напрямі поліпшення клімату та переходу на екологічно безпечне виробництво характеризуються як такі, що мають безсистемний характер. Застосування винятково засобів екологічної та податкової політики (зокрема, розробка і прийняття Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів», Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», Концепції реформування системи

державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, Стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2050 року та інших) доводить свою неадекватність. Антропогенне навантаження на природу в Україні все ще залишається істотним та негативно впливає на життєдіяльність суспільства й економічну безпеку країни. А отже, перехід з екологічно небезпечного до сталого розвитку залишається одним із найголовніших завдань для державних органів на сьогодні та потребує нових підходів щодо його досягнення. Попри зазначене, в цьому контексті запропоновано звернути увагу на заходи державного регулювання, спрямовані на стимулювання залучення інвестицій, необхідних для сприяння сталому економічному розвитку цієї чи іншої країни.

Доводиться, що впровадження таких засобів має відбуватися за умови їхньої суспільної спрямованості, адже перехід до «зеленої» економіки повинен бути не тільки екологічним та економічно ефективним, а й соціально справедливим (зокрема, за це не мають платити менш забезпечені громадяни). За інших обставин відповідні дії державних органів здатні призвести до протилежного ефекту, наприклад, до опортуністичних настроїв населення тощо.

В умовах дефіциту іноземних та вітчизняних інвестицій, необхідних для переходу на сталий економічний розвиток, зокрема реалізації екологічно безпечних проєктів (у тому числі з причини значної їхньої витратності та довгостроковості), справити певною мірою відчутний вплив на цю сферу вбачається за можливе із використанням методів та засобів грошово-кредитної політики (диспозитивні заходи), а також пруденційного регулювання.

47. Запропоновано на міжнародному рівні (зокрема, в рамках угоди Базель) та законодавчому рівні країн визнати екологічний, кліматичний та соціальний ризики в якості системних ризиків для банків і стабільності фінансової системи (зокрема банківської). У зв'язку з цим необхідними є розробка заохочувальних заходів і встановлення співпраці з банками у напрямі впровадження сучасної передової практики у вирішенні екологічних, кліматичних та соціальних проблем; збору інформації та

проведення аналізу здатності вирішення банківським сектором відповідних ризиків у майбутньому.

48. Наголошено на тому, що Національний банк України має відігравати ключову роль у розподілі ресурсів для сталих інвестицій, зокрема, сприяти створенню екологічно відповідальних банків, підприємств, та врахуванні екологічних ризиків при розробці грошово-кредитної політики. Це обумовлено наявністю значної кількості засобів та методів, які можуть бути використані для виконання поставлених завдань. Доводиться, що найбільш ефективною для України можна вважати відсоткову політику (підпункт 2 абзацу 1 статті 25 Закону України «Про Національний банк України») визначення та регулювання нормативів щодо капіталу і обов'язкових резервів. Утім, задля того, щоб Національний банк України був здатний сприяти сталому розвитку, запропоновано закріпити цю мету за ним на законодавчому рівні. При цьому вчинення будь-яких дій на шляху до сприяння сталому розвитку має відбуватися без шкоди для інших пріоритетних цілей грошово-кредитної політики, зокрема сприяння фінансовій стабільності.

49. Аргументовано, що, поряд із засобами та методами грошово-кредитної політики, на шляху до вирішення екологічного системного ризику доцільними є розробка та застосування засобів макропруденційного регулювання. Важливого значення в цьому контексті набуває і розробка відповідних рекомендацій щодо «зеленого» кредитування на зразок досвіду країн – членів Європейського Союзу та Китайської Народної Республіки.

50. Обґрунтовано, що включення екологічних ризиків у грошово-кредитну політику повинно відбуватися в тій мірі, у якій вони несуть матеріальну загрозу для фінансового сектору країни. Інформація щодо цього має відображатися в Основних засадах грошово-кредитної політики на відповідний календарний рік та на середньострокову перспективу.

51. Відзначено, що екологічна політика відіграє першочергову роль у стимулюванні сталого розвитку. Грошово-кредитна політика в цьому випадку застосовується за теорією «другого кращого», у разі, якщо проблеми на кредитному ринку не вдається вирішити за рахунок екологічного регулювання. Стверджується, що банківські

установи на рівні з іншими суб'єктами господарювання повинні бути залучені до аналізу кліматичних та екологічних ризиків у своїй діяльності, а також розробки засобів задля їх усунення. Доцільним у цьому випадку є й виявлення таких ризиків, зокрема, шляхом проведення стрес-тестів.

52. Встановлено закономірність впливу інституціонального середовища на підвищення рівня сталості, зокрема таких факторів, які перешкоджають впровадженню «зеленого» кредитування у вітчизняну практику, а саме:

- відсутність правового забезпечення впровадження «зеленого» кредитування на загальнодержавному рівні. Зокрема, функція «сприяння сталому економічному розвитку» не віднесена Законом України «Про Національний банк України» до компетенції Національного банку України; Стратегією низьковуглецевого розвитку України до 2050 року серед заходів підвищення енергоефективності не передбачено сприяння запровадженню «зеленого» банкінгу; Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року від 7 грудня 2016 року № 932-р серед причин невідкладності розв'язання проблеми у сфері зміни клімату не наголошує на проблемах, пов'язаних із недостатністю фінансових ресурсів для цих цілей; відповідно, Планом заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року від 6 грудня 2017 року № 878-р. не передбачено залучення Національного банку України до цього процесу;
- відсутність законодавчо визначених понять «зелений» банкінг, «зелене» кредитування тощо, затверджених єдиних критеріїв та принципів сталого банкінгу/кредитування (з урахуванням тих, що вже є розробленими на міжнародному рівні), які узгоджувалися б із принципами грошово-кредитної політики та, в цілому, ризик-менеджменту;
- довгостроковий характер «зелених» кредитів і, як наслідок, незацікавленість банків у їх наданні через обмеженість фінансових ресурсів, а також більш високий показник

капітальних і низький рівень оперативних витрат, ніж у звичайних проєктах;

- обмеженість інформації (зокрема, щодо обсягу викидів CO₂ позичальниками або технологій, які вони застосовують з метою зниження рівня таких викидів). Це унеможлиблює оцінку банками рівня екологічних ризиків, пов'язаних із проєктом та корпоративними фінансами. Недостатньою є також інформація відносно шкідливості/небезпечності відповідних галузей економіки, що унеможлиблює більш ефективний аналіз ризиків, пов'язаних із можливими екологічними шоками. На міжнародному рівні ця проблема вирішується прийняттям відповідних документів, серед яких, наприклад, Регламент (ЄС) 2019/2088 Європейського Парламенту і Ради від 27 листопада 2019 року про розкриття інформації, пов'язаної зі сталим розвитком у секторі фінансових послуг, згідно з яким на підприємства покладається обов'язок розкриття інформації про «ризики сталості» інвесторам;
- відсутність методики оцінки ризиків, що унеможлиблює проведення кількісної оцінки екологічних вигід і витрат нових проєктів, а також оцінки можливості перетворення цих екологічних витрат на майбутній ризик дефолту тощо. За таких обставин існує вірогідність помилкового інвестування «небезпечних» підприємств та, відповідно, скорочення обсягів інвестування у «екологічно безпечні».

53. Доводиться, що сучасна грошово-кредитна політика реалізується із порушенням принципу соціальної справедливості та економічної ефективності. Перехід на режим інфляційного таргетування (відповідно до Основних засад грошово-кредитної політики на 2017 рік та середньострокову перспективу), підвищення облікової ставки Національного банку України та висока дохідність державних цінних паперів завдають дестабілізуючого впливу на суспільний господарський порядок і сприяють несправедливому перерозподілу фінансових коштів у вітчизняній економіці. Це проявляється в скороченні кредитування, виробництва, робочих місць та посиленні міграційних процесів. Заробітна плата, яка зростає на цьому фоні (переважно серед керівних посад

держсектору), поглиблює процеси нерівності в країні та активізує інфляційні процеси з причини того, що її зростання відбувається не за рахунок збільшення продуктивності виробництва. Поглиблення процесів нерівності, в свою чергу, підсилює інфляційні процеси і пригнічує економічний розвиток.

54. Виявлено, що відсутність законодавчо встановленого портфельного ліміту на володіння облигаціями внутрішньої державної позики банківськими установами (особливо в умовах рестриктивної грошово-кредитної політики) призводить до переобтяження державним боргом активів банків (зокрема державних) та центрального банку. Це, в свою чергу, стримує розвиток ринку капіталів та кредитування, а також сприяє поступовій втраті Національним банком України контролю за грошовою пропозицією та власної економічної незалежності від Кабінету Міністрів України.

55. Аргументовано, що відсутність правового механізму реалізації статті 25 Закону України «Про банки та банківську діяльність», згідно з якою Національний банк України має право надавати кредити для рефінансування банку за умови, якщо це не тягне за собою ризиків для банківської системи, дотепер сприяє значним обсягам рефінансування банків із наступним виведенням цих коштів за межі України та банкрутством рефінансованих установ. Економічна неефективність надання таких коштів та законодавча можливість уникнення відповідальності з боку посадових осіб Національного банку України і власників істотної участі банків призвели до фактичного перекладення відповідальності на суспільство (зокрема, платників податків, вкладників та юридичних осіб).

Для попередження виникнення подібних ситуацій у майбутньому запропоновано закріплення на законодавчому рівні обов'язків щодо здійснення Національним банком України: (1) попереднього (перед прийняттям рішення про рефінансування) аналізу фінансового стану відповідної установи (банку) зі встановленням економічної обґрунтованості запрошених коштів та оцінки можливих ризиків для банківської системи (виникненню яких може сприяти прийняття позитивного рішення про відповідне

кредитування); (2) постійного контролю за цільовим використанням коштів рефінансування.

56. Аналіз вітчизняної судової практики дає змогу дійти висновку про доцільність посилення відповідальності посадових осіб Національного банку України та керівництва через запровадження на законодавчому рівні до них санкцій за несвоєчасне (1) здійснення інспекційних перевірок та (2) застосування заходів адекватного впливу (зі встановленням строків їхнього застосування). Зокрема, запропоновано передбачити на законодавчому рівні норму відносно того, що шкода, завдана незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю посадових осіб Національного банку України, відповідальних за здійснення інспекційної перевірки та прийняття рішення про застосування заходів адекватного впливу до відповідного банку, відшкодовується Національним банком України.

57. Аргументовано, що затвердження посадових окладів Голови Національного банку України та його заступників має базуватися не тільки на середньоринковому розмірі фіксованого доходу (заробітної плати) голів правлінь банків України, який визначається на підставі звітів міжнародних компаній, що займаються аналізом ринку праці (Методика визначення заробітної плати Голови Національного банку та його заступників (Рішення Ради Національного банку України від 12 вересня 2017 року № 40)), а й за умови ефективності діяльності Національного банку України. Головними індикаторами в цьому випадку мають бути чітко визначені (на підставі ґрунтовного економічного аналізу) Основними засадами грошово-кредитної політики на відповідний рік показники економічного розвитку: зокрема, зайнятості населення, рівня його доходів, кредитування суб'єктів господарювання тощо, у розрахунок яких включено показник інфляції.

58. Запропоновано *концептуальні підходи щодо модернізації правового забезпечення грошово-кредитної та макропруденційної політики держави на засадах сталого розвитку*. Визначено, що невідкладність залучення Національного банку України (суб'єкта, який реалізує грошово-кредитну політику) до розв'язання проблем сталого розвитку загалом обумовлена:

- доцільністю врахування екологічних, кліматичних та соціальних ризиків при реалізації грошово-кредитної та макропруденційної політики, зважаючи на їхній системний для фінансової та цінової стабільності характер;
- недостатністю фінансових інвестицій, необхідних для переходу на екологічно безпечне, низьковуглецеве виробництво/споживання в країні;
- неможливістю виконання завдань, передбачених у міжнародних документах у сфері зміни клімату, винятково засобами екологічної, податкової політики;
- доцільністю пришвидшення трансформації споживчого економічного мислення суб'єктів господарювання та фізичних осіб на екологічно безпечне;
- потребою захисту прав та інтересів споживачів фінансових послуг (зокрема кредитних);
- доцільністю забезпечення справедливого розподілу фінансових ресурсів;
- недостатньою обізнаністю банківських установ з усіма аспектами проблеми зміни клімату та низьковуглецевого розвитку держави;
- необхідністю удосконалення законодавчої бази у грошово-кредитній сфері відповідно до загальнодержавної політики України та положень міжнародних документів.

Запропоновано визначити метою *«Концепції модернізації правового забезпечення грошово-кредитної та макропруденційної політики держави на засадах сталого розвитку»* вдосконалення правового забезпечення грошово-кредитної та макропруденційної політики на засадах сталого розвитку шляхом створення передумов для інституційних перетворень у фінансовій системі країни, а також забезпечення фінансової та цінової стабільності з урахуванням дотримання принципу соціальної справедливості, стимулювання «зеленого» інвестування, формування екологічно й соціально відповідальних фінансових установ та їхніх клієнтів – суб'єктів господарювання і фізичних осіб.

Передбачається, що процес реалізації поставленої мети охоплюватиме своїм впливом безпосередньо модернізацію правового регулювання грошово-кредитних вертикальних

(Національний банк України/банки і небанківські фінансові установи) та горизонтальних відносин (банки і небанківські фінансові установи/споживачі банківських послуг (суб'єкти господарювання, фізичні особи)) і створення правових засад взаємодії Національного банку України з органами державної влади, які задіяні у процесі реалізації окремих напрямів державної економічної політики, а також політики у сфері зміни клімату.

59. Запропоновано здійснювати практичну діяльність із вдосконалення грошово-кредитної політики на засадах сталого розвитку за такими основними напрямками:

(1) сприяння зміцненню інституційної спроможності щодо формування і забезпечення реалізації грошово-кредитної та макропруденційної політики на засадах сталого розвитку;

(2) стимулювання фінансових інвестицій в екологічно безпечне, низьковуглецеве виробництво, товари, транспортні засоби, будівництво тощо;

(3) створення системи управління екологічними, кліматичними та соціальними ризиками, оцінки їхнього впливу на фінансову стабільність, а також розробка і впровадження заходів грошово-кредитної та макропруденційної політики, спрямованих на їх пом'якшення і попередження;

(4) стимулювання розкриття інформації, пов'язаної з екологічними, кліматичними та соціальними ризиками у сфері банківських та фінансових послуг;

(5) забезпечення обігу грошових коштів на засадах принципу соціальної справедливості.

60. Доводиться, що переорієнтація діяльності Національного банку України і перегляд підходів до реалізації грошово-кредитної та макропруденційної політики із акцентом на сталий розвиток є складним завданням через мультидисциплінарний характер проблеми. Зважаючи на це, будь-які рішення відносно такої переорієнтації доцільно приймати з урахуванням позиції інших органів державної влади, зокрема, відповідальних за реалізацію державної екологічної політики, і навпаки.

Крім того, переорієнтація діяльності Національного банку України (у тому числі в частині реалізації грошово-кредитної та макропруденційної політики) на таку, що здійснюється на засадах

сталого розвитку, потребує: (1) узгодженості грошово-кредитної та макропруденційної політики із законодавчими та іншими нормативно-правовими актами, які визначають стратегічні рішення щодо досягнення сталого розвитку держави, розвитку енергетичного, промислового та інших секторів економіки, підвищення енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії; а також (2) ефективного розподілу функцій та розробки дієвого механізму координації Національного банку України і центральних органів державної виконавчої влади у напрямі (а) інтеграції окремих складових державної політики, зокрема у сфері зміни клімату, в розробку і реалізацію грошово-кредитної та макропруденційної політики держави, відповідно до компетенції центрального банку, (б) постійного обміну інформацією з метою удосконалення грошово-кредитної та макропруденційної політики держави.

61. Одним із основних чинників ефективності процесу (розробки і реалізації грошово-кредитної та макропруденційної політики на засадах сталого розвитку) має стати екологізація власне діяльності Національного банку України і, як наслідок, діяльності банків як суб'єктів господарювання.

62. Обґрунтовано доцільність розробки та нормативного закріплення таксономії «зеленого» банкінгу, яка має стати основою для визначення сутності, класифікації фінансових активів (зокрема, «зелених» кредитів, «зелених» облігацій тощо); сприяти виявленню, оцінці та управлінню фінансовими установами кліматичних і екологічних ризиків; допомогти краще зрозуміти відмінності між потенційними ризиками різних типів активів; мобілізувати капітал для «зелених» і низьковуглецевих інвестицій відповідно до Паризької угоди.

Розробку такого документа запропоновано здійснювати з урахуванням наступних принципів, зокрема: (1) виваженості й точності, задля того, щоб унеможливити випадки інвестування «псевдоекологічних» проєктів та полегшити аналіз їхніх ризиків; (2) динамічності (регулярного перегляду), для того, щоб відповідати вимогам часу і міжнародним ініціативам у цій сфері; (3) загальнодоступності та (4) обов'язковості до застосування всіма банківськими установами. Вважається, що такий підхід забезпечить

рівні умови для всіх суб'єктів банківського ринку і дозволить запобігти махінаціям у сфері «зеленого» банкінгу.

Особливого значення при переході на «зелене» фінансування/кредитування також набувають розробка відповідних фінансових інструментів (різних видів кредитування, «зелених» облігацій тощо) та стратегічне бачення відносно їх впровадження у практичну дійсність. *Принцип обережності має відігравати ключову роль у цьому процесі для мінімізації ризиків погіршення ситуації.*

63. Аргументовано створення на вітчизняному рівні системи екологічного, кліматичного та соціального управління. Обов'язковість створення такої системи на рівні кожної фінансової установи було б доцільно врегулювати шляхом внесення змін до спеціальних нормативно-правових актів, наприклад, Закону України «Про банки та банківську діяльність», а особливості створення та функціонування – шляхом прийняття відповідного положення. Таке положення має містити норми щодо визначення: (1) переліку засобів, необхідних для виявлення банками екологічних, кліматичних та соціальних ризиків у об'єктів кредитування, та критеріїв оцінки можливого їхнього (ризиків) впливу на власну діяльність у разі надання відповідних банківських послуг; (2) особливостей проведення експертизи та подальшого контролю екологічних і соціальних показників об'єкта кредитування; (3) вимог до ведення документації та обліку тощо.

64. Обґрунтовано, що розуміння проблем сталості на рівні фінансових установ та використання можливостей щодо їхньої мінімізації й попередження є визначальним аспектом фінансової стабільності вітчизняної економічної системи. Зважаючи на це, нормативне закріплення обов'язку щодо розкриття інформації про ризики, пов'язані зі зміною клімату та переходом на низьковуглецеву економіку, може стати ефективним заходом з боку органів державної влади у напрямі стимулювання сталого економічного розвитку суб'єктів господарювання та сприяння фінансовій стабільності не тільки банківської системи, а й економіки країни загалом. Особливого значення в цьому напрямі набувають постійний моніторинг та оновлення інформації, зокрема

щодо шкідливості окремих галузей економіки, в тому числі у довгостроковій перспективі тощо, з боку профільних органів державної влади (наприклад, Міністерства енергетики України, Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та інших).

Такі заходи сприятимуть (1) формуванню банками більш чітких прогнозів та (2) оперативному прийняттю рішень відносно кредитування того чи іншого проєкта/підприємства і, водночас, (3) фінансовій стабільності як на мікро-, так і на макрорівні.

65. Реалізація положень *«Концепції модернізації правового забезпечення грошово-кредитної та макропруденційної політики держави на засадах сталого розвитку»* дасть змогу:

- удосконалити грошово-кредитну політику держави, зокрема привести її у відповідність із цілями економічної політики та посилити інституційну спроможність для її реалізації;
- посилити спроможність країни у напрямі дотримання всіх зобов'язань України за Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Рамковою конвенцією ООН про зміну клімату та іншими міжнародними угодами у сфері зміни клімату;
- забезпечити зниження та попередження екологічних, кліматичних і соціальних ризиків при реалізації грошово-кредитної та макропруденційної політики;
- збільшити обсяг фінансових інвестицій, необхідних для переходу на екологічно безпечне, низьковуглецеве виробництво/споживання в країні, та забезпечити розподіл коштів методами і засобами грошово-кредитної політики з урахуванням принципу соціальної справедливості;
- сприяти трансформації споживчого економічного мислення суб'єктів господарювання та фізичних осіб на екологічно безпечне;
- забезпечити захист прав та інтересів споживачів фінансових послуг (зокрема кредитних);
- підвищити обізнаність банківських установ з усіма аспектами проблеми зміни клімату та низьковуглецевого розвитку держави;

- удосконалити законодавчу базу в грошово-кредитній сфері у взаємозв'язку з іншими напрямками економічної політики держави та з урахуванням положень міжнародних документів;
- підвищити ефективність переходу до сталого економічного розвитку, зокрема шляхом мінімізації поточних і очікуваних негативних наслідків та запровадження єдиної методології з управління ризиками, зумовленими таким переходом;
- сприяти розвитку екологічно відповідальних банків, суб'єктів господарювання, споживачів фінансових послуг;
- забезпечити системне наукове, методологічне та освітнє супроводження всіх аспектів діяльності відносно протидії екологічним ризикам методами та засобами грошово-кредитної політики;
- підвищити освітній та професійний рівень управлінських кадрів з питань зміни клімату та протидії відповідним ризикам у банківській сфері;
- підвищити рівень обізнаності громадянського суспільства з усіма аспектами проблеми зміни клімату та низьковуглецевого розвитку держави;
- підвищити рівень участі громадськості у прийнятті управлінських рішень у сфері зміни клімату;
- сприяти розкриттю інформації, пов'язаної зі сталим розвитком у сфері банківських та фінансових послуг;
- покращити імідж та підвищити роль Національного банку України у міжнародних переговорах з питань запровадження «зеленого» банкінгу, протидії змінам клімату, мінімізації екологічних ризиків тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акопян О. А., Власова Н. В., Грачева С. А. и др. Правовые модели и реальность: монография. М.: ИЗиСП, 2014. 280 с.
2. Андриюшин С. А., Кузнецова В. В. Инструменты макропруденциальной политики центральных банков. *Вопросы экономики*. 2012. № 8. С. 32–47. URL: <https://doi.org/10.32609/0042-8736-2012-8-32-47> (дата звернення: 07.07.2020).
3. Андриюшин С. А., Кузнецова В. В. Центральные банки в мировой экономике: учеб. пособ. М.: Издательство «Альфа-М», 2012. 319 с.
4. Аналітична записка за результатами пілотного проекту «Е-гривня». Національний банк України. 2019. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/e-hryvnia> (дата звернення: 07.07.2020).
5. Андрейків В. Я. Особливості та основні напрями вдосконалення грошово-кредитної політики в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2014. Вип. 1. С. 228–235.
6. Андросов В. В. Экономическая политика государства: вопросы методологии. *Социально-экономические явления и процессы*. 2010. № 2 (018). С. 7–11.
7. Аржевітін С. М. Грошово-кредитні відносини в розвитку економіки України: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.08. Київ, 2011. 35 с.
8. Атаманова Ю. Є. Господарсько-правове забезпечення інноваційної політики держави: монографія. Харків: Видавництво «Фінн», 2008. 424 с.
9. Аткинсон Э. Б., Стиглиц Дж. Э. Лекции по экономической теории государственного сектора: учебник / пер. с англ. под ред. Л. Л. Любимова. М.: Аспект Пресс, 1995. 832 с.
10. Балацкий Е. В., Екимова Н. А., Юревич М. А. Немонетарные факторы в трансмиссионном механизме денежно-кредитной политики: пересмотр стратегии регулирования инфляцией. *Управленец*. 2018. № 5. Т. 9. С. 26–39.
11. Бандура О. В. Системні економічні кризи та роль макрорегуляторів в їх подоланні. Матеріали науково-практичної конференції «Політика Національного Банку України щодо подолання

фінансово-економічної кризи і формування монетарних передумов розвитку економіки», 5–6 листопада 2015 р.; КНЕУ. Київ. 2015. С. 143–163.

12. Банки продовжують нарощувати кредитування населення, – НБУ. URL: <http://yur-gazeta.com/golovna/banki-prodovzhuyut-naroshchuvati-kredituvannya-naselennya--nbu.html> (дата звернення: 09.07.2020).

13. Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов та ін.; Центр наукових досліджень Національного банку України. Київ: Знання, 2011. 504 с.

14. Банківське право України: навч. посіб. / за заг. ред. А. О. Селіванова. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. 384 с.

15. Белінська Я. Інфляційні тенденції та стабільність національної грошової одиниці. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. № 8 (149). С. 12–15.

16. Білик П. П. Право і управління: теоретичні питання взаємозв'язку та їх практичне значення. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Правознавство*. 2014. Т. 19, вип. 2. С. 31–37.

17. Білик П. П. Організаційно-правові аспекти статусу Національного банку України. *Право і суспільство*. 2014. № 1–2. С. 179–183.

18. Братко А. Г. Центральный банк в банковской системе России. М.: Спарк, 2001. 245 с.

19. Брус С. І., Бублик Є. О. Політика кількісного пом'якшення у Сполучених Штатах Америки та Європейському Союзі. *Економіка України*. 2016. № 2 (651). С. 76–95.

20. Бутузова А. Как влияет инфляционное таргетирование на экономическое развитие страны? *Финансы и кредит*. 2017. Т. 23, вып. 18. С. 1063–1071.

21. Ватаманюк М. М. Проблеми кредитування фізичних осіб в Україні напередодні та у розпал економічної кризи. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. № 20.5. С. 164–167.

22. Ваша Готівочка: веб сайт. URL: <https://vashagotivochka.ua/> (дата звернення: 07.07.2020).

23. Веклич Оксана. «Зелений» банкінг: сутність, механізм та інструменти реалізації / «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст: аналітична доповідь. С. 236–252.

24. Відбувся перегляд портфеля проектів Європейського банку реконструкції та розвитку в Україні. Міністерство фінансів України. 2019. URL:

https://mof.gov.ua/uk/news/vidbuvsia_peregliad_portfelia_proektiv_ievropeis

kogo_banku_rekonstruktsii_ta_rozvitku_v_ukraini-1857 (дата звернення: 09.07.2020).

25. Видатки держбюджету за роками. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/> (дата звернення: 07.07.2020).

26. Возняковська К. А. Право неспроможності банків: проблеми теорії та практики: монографія. Чернівці: Друк Арт, 2018. 360 с.

27. ВООЗ: Десять загроз громадській охороні здоров'я в 2019 році. URL: https://ukrainepravo.com/international_law/public_international_law/vooz-desyat-zagroz-gromadskiy-okhoroni-zdorov-ya-v-2019-rotsi/ (дата звернення: 07.07.2020).

28. Все кризисы мира. По материалам журнала «Финансовый директор». URL: https://www.cfin.ru/anticrisis/past_years/countries/all_shortly.shtml (дата звернення: 07.07.2020).

29. В Украине за чертой бедности находятся около 60 % населения – ООН. URL: <https://ru.tsn.ua/ukrayina/vukraine-za-chertoy-bednosti-nahodyatsya-okolo-60-naseleniya-oon-832577.html> (дата звернення: 07.07.2020).

30. В Украине фиксируют активный рост на рынке строительства. 2019. URL: <https://delo.ua/business/v-ukraine-fiksirujut-aktivnyj-rost-na-rynke-stro-353050/> (дата звернення: 07.07.2020).

31. Ветрова І. В. Правові основи реалізації грошово-кредитної політики Національного банку України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2007. 218 с.

32. Гава Ю. Кредит: рятівне коло чи зашморг? *Фондовий ринок*. 2011. № 13. С. 14–16.

33. Гадамер Х. Г. Истина и метод: основы философской герменевтики. М., 1988. 637 с.

34. Геєць В. М. Системність кризи і необхідність зміни підходів до економічного розвитку в Україні / Політика Національного банку України щодо подолання фінансово-економічної кризи і формування монетарних передумов розвитку економіки: матеріали науково-практичної конференції. Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2015. С. 32–46.

35. Глава НБУ Смолій та його заступники отримують понад 350 тис. грн на місяць. URL: <https://ua.112.ua/ekonomika/hlava-nbu-smolii-ta-ioho-zastupnyku-otrymuiut-ponad-350-tys-hrn-na-misiats-532416.html> (дата звернення: 09.07.2020).

36. Глобальна економічна криза 2008–2010 років: світовий досвід та шляхи подолання в Україні: монографія / під заг. ред. В. І. Ляшенка. Донецьк: Юго-Восток, 2010. 414 с.

37. Голикова Л. В. Современные механизмы проведения денежно-кредитной политики национальных центральных банков в условиях финансовой нестабильности: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.10 / ГОУ ВПО «Российский университет дружбы народов». М., 2012. 193 с.

38. Гордіца Т. М. Об'єктивні фактори кредитного ризику: сучасна теорія та практика в розрізі споживчого кредитування населення. *Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії: економічні науки*: зб. наук. праць. 2009. № 4 (17). С. 68–73.

39. Гриценко А., Кричевська Т. Монетарна стратегія: шлях до ефективної грошово-кредитної політики. *Вісник Національного банку України*. 2006. № 2. С. 8–19.

40. Губко М. В., Новиков Д. А. Теория игр в управлении организационными системами. М.: ИПУ, 2005. 138 с.

41. Гудима Т. За бездействие Национального банка Украины ответят налогоплательщики. URL: <https://blog.liga.net/user/tgudima/article/19989> (дата звернення: 07.07.2020).

42. Гудіма Т. С. Правові аспекти лібералізації руху капіталу в Україні: проблеми та перспективи. *Економіка та право*. 2015. № 3 (42). С. 57–62.

43. Гудіма Т. С., Заблодська І. В. Перспективи впровадження Базель III в банківську систему України. *European Reforms bulletin*. 2015. № 3. Р. 29–38.

44. Гудіма Т. С. Проблеми правового забезпечення фінансової реструктуризації в Україні. *Економіка та право*. 2016. № 1 (43). С. 84–87.

45. Гудіма Т. С. Правове забезпечення здійснення грошово-кредитної політики держави: особливості впровадження принципу справедливості. *Економіка та право*. 2017. № 2 (47). С. 109–116.

46. Гудіма Т. С. Проблеми правового визначення основних функцій Національного банку України. *Економіка та право*. 2017. № 3 (48). С. 74–80.

47. Гудіма Т. С. Проблеми визначення стратегічних цілей грошово-кредитної політики. *Економіка та право*. 2018. № 1 (49). С. 76–83.

48. Гудіма Т.С., Джабраїлов Р. А., Малолітнева В.К. Перспективи модернізації господарського законодавства України у контексті

концепції сталого розвитку. *Економіка та право*. 2018 р. № 2 (50). С. 3–19.

49. Гудіма Т. С. Проблема забезпечення принципу екологічної справедливості як фундаментальної засади сталого розвитку. *Економіка та право*. 2018. № 3 (51). С. 31–37.

50. Гудіма Т. С. Економіко-правовий аналіз рестриктивної грошово-кредитної політики держави. *Економіка та право*. 2019. № 3 (54). С. 64–78.

51. Гудіма Т. С., Джабраїлов Р. А. Особливості взаємодії грошово-кредитної та макропруденційної політики держави. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. № 20. С. 70–78.

52. Гудіма Т. С. Грошово-кредитна та макропруденційна політика держави: особливості інституційного забезпечення. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 10. С. 111–116.

53. Гудіма Т. С., Джабраїлов Р. А. Правовий господарський порядок як основа здійснення грошово-кредитної політики. *Економічна теорія та право*. 2019. № 3 (38). С. 95–114.

54. Гудіма Т. С. До питання про необхідність посилення юридичної відповідальності Національного банку України. *Проблеми законності*. 2019. № 147. С. 121–130.

55. Гудіма Т. С. Деякі аспекти правового статусу Національного банку України. *Економіка та право*. 2019. № 4 (55). С. 3–12.

56. Гудіма Т. С. Правові засади взаємодії Національного банку України з органами державної влади у процесі реалізації грошово-кредитної політики. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. № 21. С. 65–76.

57. Гудіма Т. С., Устименко В. А. Безпековий потенціал концепції сталого розвитку та можливості його реалізації правовими засобами прогнозування та планування (на прикладі економічних ризиків міграційних процесів). *Підрозділ 1.2. Господарське законодавство України: перспективи модернізації на засадах сталого розвитку: монографія / під заг. ред. В. А. Устименка*. Київ: НАН України, Інститут економіко-правових досліджень, 2019. С. 35–49.

58. Гудіма Т. С., Устименко В. А. Цифрова валюта Центрального банку: економіко-правова характеристика. *Правові горизонти*. 2019. Вип. 19 (32). С. 94–100.

59. Гудіма Т. С. Цифрова валюта Центрального банку: особливості впровадження та вплив на грошово-кредитну політику. *Jurnalul Juridic National: teorie si practica*. 2020. № 1 (41). С. 86–89.

60. Гудіма Т. С. Принципи грошово-кредитної політики України. *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 3–10.

61. Гудіма Т. С. Особливості впливу кредитної діяльності фінансових установ на грошово-кредитну політику. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2020. № 2. Т. 31 (70). С. 126–133.

62. Гудіма Т. С. Економіко-правові особливості реалізації грошово-кредитної політики в кризовий період (на прикладі пандемії COVID-19). *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 70–75.

63. Гудіма Т. С. Методологічні засади удосконалення поняття «грошово-кредитна політика». *Правова позиція*. 2020. Вип. 2 (27). С. 78–82.

64. Гудіма Т. С., Джабраїлов Р. А. Фінансова безпека як ключовий фактор забезпечення здійснення сталої грошово-кредитної політики держави. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2020. Том 26. С. 41–48.

65. Гудіма Т. С. Щодо доцільності вирішення екологічних проблем засобами грошово-кредитної політики. *Порівняльне аналітичне право*. 2020. № 2. С. 83–85.

66. Гудіма Т. С. Концептуальні підходи до модернізації правового забезпечення грошово-кредитної та макропруденційної політики на засадах сталого розвитку. *Підприємництво, господарство та право*. 2020. № 7. С. 69–75.

67. Гудіма Т. С. Вдосконалення банківського законодавства в контексті виконання угоди про асоціацію з ЄС. *Проблеми розвитку науки господарського права і вдосконалення господарського законодавства: матеріали круглого столу (4 грудня 2015 р.)*. Київ: Видавництво Ліра-К, 2015. С. 74–77.

68. Гудіма Т. С. Проблеми правового забезпечення лібералізації руху капіталу в Україні. *Development of jurisprudence: problem and prospects: International scientific-practical conference dedicated to the 20th anniversary The National University of State Tax Service of Ukraine of Law Faculty establishment (Slovak Republic-Ukraine, May 3-6, 2016)*. London: IASHE, 2016. P. 103–105.

69. Гудіма Т. С. Фінансова стабільність: проблеми інституціонального забезпечення. *Актуальні проблеми господарського*

права і господарського процесу: матеріали круглого столу (9 листопада 2018 р.). Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. С. 45–49.

70. Гудіма Т. С., Джабраїлов Р. А. До питання щодо принципів правового господарського порядку як основи здійснення грошово-кредитної політики. *Господарське право та процес в умовах трансформації суспільних відносин*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 27 вересня 2019 р.). Кривий Ріг: ДЮІ МВС України, 2019. С. 113–117.

71. Гудіма Т. С., Джабраїлов Р. А. Правове забезпечення фінансової стабільності засобами макропруденційної та грошово-кредитної політики держави. *Актуальні питання розвитку державності та правової системи в сучасній Україні*: тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 25–26 жовтня 2019 р.) / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Запоріжжя: ЗНУ, 2019. С. 44–49.

72. Гудіма Т. С., Джабраїлов Р. А. Деякі аспекти стимулювання малого та середнього бізнесу з боку Національного банку України у кризовий період. *Український правовий вимір: пошук відповідей на глобальні міжнародні виклики*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 15 травня 2020 р.). Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2020. С. 9–10.

73. Гудіма Т. С., Джабраїлов Р. А. Щодо впливу кредитної діяльності на грошово-кредитну політику та права споживачів фінансових послуг. *Травневі правові читання*: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів та викладачів закладів вищої освіти (м. Черкаси, 7 травня 2020 року). Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2020. С. 135–137.

74. Гудіма Т. С. Роль монетарної політики у сприянні сталому розвитку держави. *Економіко-правові аспекти сталого розвитку: держава, регіон, місто*: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 7 червня 2019 р.) / наук. ред. В. А. Устименко. Київ: НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень, 2019. С. 44–47.

75. Гудіма Т. С. Поняття грошово-кредитної політики держави як економіко-правова категорія. *Другі наукові читання пам'яті академіка В. К. Мамутова*. (м. Київ, 3 липня 2020 р.) / наук. ред. В. А. Устименко. Київ: НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень, 2020. С. 205–208.

76. Гудзовата О. О. Механізми в реалізації грошово-кредитної політики в системі зміцнення фінансової безпеки України: дис. ... д-ра екон. наук: 21.04.01. Київ, 2019. 421 с.

77. Данилишин Б. Для чего нужна независимость НБУ. 2017. URL: <https://nv.ua/opinion/dlja-chego-nuzhna-nezavisimost-nbu-1600081.html> (дата звернення: 07.07.2020).

78. Данилишин Б. Монетарна політика vs економічне зростання: змагання затягнулося. *Дзеркало тижня*. 2019. № 29. URL: https://dt.ua/macrolevel/monetarna-politika-vs-ekonomichne-zrostannya-zmagannya-zatyagnulosya-318733_.html (дата звернення: 07.07.2020).

79. Директива 2010/75/ЄС Європейського Парламенту та Ради про промислові викиди (інтегроване запобігання та контроль забруднення) від 24 листопада 2010 року. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/%202010_75_ЄС.pdf (дата звернення: 07.07.2020).

80. Джон Тейлор. Если вы хотите что-то поддержать – поддержите образование. 2017. URL: <https://voxukraine.org/ru/dzhon-tejlor-esli-vy-hotite-hto-to-podderzhat-podderzhite-obrazovanie/> (дата звернення: 07.07.2020).

81. Доповідь про стан людського розвитку за 2019 рік: огляд. URL: https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic_governance/human-development-report-2019.html (дата звернення: 07.07.2020).

82. Дутчак А. В. Соціально-економічний механізм функціонування ринкового розподілу доходів: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.01; Чернівецький нац. ун-т імені Юрія Федьковича. Чернівці, 2015. 250 с.

83. Екологічні стандарти. Прокредіт банк. URL: <https://www.procreditbank.com.ua/eco-standards/> (дата звернення: 07.07.2020).

84. Элстер Я. Конституционные суды и центральные банки: предупреждение самоубийства или соглашение о самоубийстве? *Конституционное право: восточно-европейское обозрение*. 1994. № 3–4 (8–9). С. 42–46.

85. Жаліло Я. А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави: монографія. Київ: НІДС, 2009. 336 с.

86. Жанбозова А. Б. От экономического роста к экономическому развитию. *Бенефециар*. 2016. № 5. С. 17–24.

87. Жигаев А. Ю. Некоторые актуальные вопросы взаимосвязи финансовой стабильности и денежно-кредитной политики (на примере

Федеральной резервной системы США). *Деньги и кредит*. 2012. № 2 С. 21–33.

88. Заблодская И. В., Андросов С. М., Медяник А. В. Стабильность денежной единицы Украины: экономико-правовой аспект. *Економіка і право*. 2010. № 1 (26). С. 46–52.

89. Задихайло Д. В. Господарсько-правове забезпечення економічної політики держави: монографія. Харків: Юрайт, 2012. 456 с.

90. Задихайло Д. В. Модель національної економіки в координатах балансу економічної влади (правовий аспект). *Економічна теорія та право*. 2018. № 1 (32). С. 125–136.

91. За 9 місяців кількість онлайн кредитів від фінкомпаній зросла на 144 %. Асоціація фінансових інституцій. 2019. URL: <https://afi.org.ua/articles/za-9-misyaciv-kilkist-onlayn-kreditiv-vid-finkompaniy-zrosla-na-144> (дата звернення: 07.07.2020).

92. Захаркін О. О., Мякота Т. С. Шляхи оптимізації споживчого кредитування в Україні в умовах фінансово-економічної кризи. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*: зб. наук. праць. 2010. № 1 (8). С. 79–84.

93. Звіт про фінансову стабільність. Національний банк України. Грудень 2019. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2019-N2.pdf?v=4 (дата звернення: 07.07.2020).

94. «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст: аналітична доповідь. Київ: Заповіт, 2019. 315 с.

95. Знаменский Г. Л. Хозяйственное законодательство Украины: формирование и перспективы развития. Киев: Наукова думка, 1996. 56 с.

96. Зупинити відтік молоді можна лише якістю освіти. 2018. URL: <https://osvita.ua/vnz/59118/> (дата звернення: 07.07.2020).

97. Индекс инфляции 2019 в Украине. Минфин. URL: <https://index.minfin.com.ua/economy/index/inflation/> (дата звернення: 07.07.2020).

98. Іваненко Л. Правові засади споживчого кредитування. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2011. № 1. С. 103–110.

99. Інфляційний звіт за липень 2019 року. Національний банк України. 2019. URL: https://www.bank.gov.ua/file/download?file=IR_2019_Q3.pdf (дата звернення: 07.07.2020).

100. Інформація про надані Національним банком України банкам кредити на строк більше тридцяти календарних днів у 2018 році. URL:

https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=62468916&cat_id=37650 (дата звернення: 09.07.2020).

101. Как центробанки спасают экономику во время кризиса. 2018. URL: https://1prime.ru/state_regulation/20181207/829516184.html (дата звернення: 07.07.2020).

102. Каллаур П. В. Обеспечение монетарной и финансовой стабильности: конфликт или гармония целей? *Экономика и банки*. 2008. С. 7–11.

103. Каллаур П. В. Финансовая стабильность как цель деятельности центрального банка. *Банковский вестник Национального банка Республики Беларусь*. 2010. № 1 (474). С. 5–11.

104. Картаев Ф. С. Моделирование влияния выбора целевого ориентира монетарной политики на экономический рост: дис. ... д-ра экон. наук: 08.00.13. М., 2017. 303 с.

105. Квартирне питання: наскільки зростуть ціни на житло в 2019 році. URL: <https://ua.112.ua/statji/kvartyrne-pytannia-naskilky-zrostut-tsiny-na-zhytlo-v-2019-rotsi-476502.html> (дата звернення: 07.07.2020).

106. Кіндратець О. Формування суспільства сталого розвитку: проблеми і перспективи: монографія. Запоріжжя: Вид-во Запорізької державної інженерної академії, 2003. 383 с.

107. Київ очолив світовий рейтинг міст із найбруднішим повітрям. 2020. URL: <https://racurs.ua/ua/n136884-kyuiv-ocholyv-svitovyy-reytyng-mist-iz-naybrudnishym-povitryam.html> (дата звернення: 07.07.2020).

108. Ковалев М. М. Макропруденциальное регулирование – новая функция Центробанков. *Банковский вестник*. 2010. № 2011, вып. 11. С. 17–24.

109. Козюк В. Монетарні аспекти розвитку поглядів на проблему забезпечення глобальної фінансової стабільності. *Вісник НБУ*. 2007. № 4. С. 34–39.

110. Козюк В. В. Сучасні центральні банки: середовище функціонування та монетарні рішення. Тернопіль: Астон, 2001. 300 с.

111. Колодий А. Н. Принципы права: генезис, понятие, классификация, место и роль в правовой системе Украины. *Право Украины*. 2013. № 1. С. 68–79.

112. Комітет з фінансового розвитку. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/radafinstab> (дата звернення: 07.07.2020).

113. Кондрашова Н. В. К вопросу об экономическом развитии и экономическом росте. *Социально-экономические явления и процессы*. 2017. № 1. С. 45–50.

114. Кредит Кафе: веб сайт. URL: <https://creditcafe.com.ua/> (дата звернення: 07.07.2020).

115. Кредити, надані Національним банком на строк більше 30 календарних днів. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/loans-over-30-days?fbclid=IwAR0YNqk-zZoeIhBIYrWoQloEIxusI0FWTS9E1V7Uam78NIz98rTzSq7GMNU#> (дата звернення: 07.07.2020).

116. Кредитная ловушка. Чем опасны займы на телевизоры и смартфоны. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2019/02/12/645191/> (дата звернення: 07.07.2020).

117. Крупнов Ю. С. О сущности, функциях и нескорых тенденциях развития центральных банков. *Финансы и кредит*. 2004. № 15 (153). С. 2–11.

118. Куценко В. О. Детермінанти трудової міграції населення України. *Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право)*. 2011. № 3 (54). С. 11–19.

119. Лаврушин О. И. О денежно-кредитной и банковской политике. *Банковское дело*. 2008. № 2. С. 10–14.

120. Ламперт Х. Социальная рыночная экономика. Германский путь. М.: Дело, 1994. 224 с.

121. Лібанова Е. М. Україна: глибина нерівності. *Дзеркало тижня*. 2016. № 35. URL: <https://dt.ua/internal/ukrayina-glibina-nerivnosti-.html> (дата звернення: 07.07.2020).

122. Ливан – Валовой государственный долг. URL: <https://knoema.ru/atlas/Ливан/topics/Экономика/Финансовый-сектор-Государственные-финансы/Государственный-долг> (дата звернення: 07.07.2020).

123. Ливан – персональные денежные переводы к получению в текущих ценах (процент от ВВП). URL: <https://knoema.ru/atlas/Ливан/topics/Экономика/Платежный-баланс-Счет-текущих-операций/Персональные-денежные-переводы-к-получению-в-текущих-ценах-percent-от-ВВП> (дата звернення: 07.07.2020).

124. Лившиц Р. Теория права. М.: БЕК, 1994. 224 с.

125. Лисицын А. Ю. Валютная политика. Валютный союз. Евро: монография; Центр публично-правовых исследований. 2008. 180 с. URL:

<http://pravo.studio/valyutauchebniki/valyutnaya-politika-valyutnyiy-soyuz-evro.html> (дата звернення: 09.07.2020).

126. Лекарство против кризиса. URL: <https://www.interfax.ru/business/273775> (дата звернення: 07.07.2020).

127. Луценко А. Деякі аспекти правового регулювання споживчого кредитування в Україні. *Економіка України*. 2008. № 5. С. 37–41.

128. Макконел К. Р., Брю С. Л. Экономикс. Принципы, проблемы и политика. М.: ИНФРА-М, 2005. 399 с.

129. Малько А. В. Эффективность правового регулирования. *Известия вузов. Правоведение*. 1990. № 6. С. 61–67.

130. Мамутов В. К. Законодавче забезпечення економічної політики. *Щорічник українського права*. 2009. № 1. С. 184–191.

131. Мамутов В., Ющик А. Без общегосударственного планирования экономику и страну не поднят. *Голос Украины*. 23 июня 2010 г. С. 8.

132. МВФ і Україна: історія позик і відносин. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-48335639> (дата звернення: 09.07.2020).

133. Мельник Р. С., Петров Є. В. Німецький досвід та національні особливості адміністративно-господарського права. URL: <http://www.pravnik.info/2013-12-27-12-38-39/19-nimeckij-dosvid-ta-nacionalni-osoblivosti-stanov> (дата звернення: 07.07.2020).

134. Мельник Т. В. Монетарне регулювання розвитку банківської системи України: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08; Державний вищий навчальний заклад «Університет банківської справи». Київ, 2019. 210 с.

135. Мехдиев Хаям Осман оглы. Денежно-кредитная политика и ее роль в обеспечении экономического роста: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.10; Частное образовательное учреждение высшего профессионального образования «Московский банковский институт». М., 2012. 179 с.

136. Міщенко В. І., Петрик О. І., Сомик А. В., Лисенко З. С. Монетарний трансмісійний механізм в Україні; Центр наукових досліджень Національного банку України. Київ, 2008. 144 с.

137. Моисеев С. Р. Независимость ЦБ. *Финансовая аналитика: проблемы и решения*. 2009. № 2 (14). С. 2–17.

138. Милейко И. Структурно-отраслевая политика государства: правовые аспекты реализации. *Підприємництво, господарство та право*. 2005. № 3. С. 21–24.

139. Навой А. В. Роль и место центрального банка в системе государственной власти: подлинная независимость или мнимая. *Финансы и кредит*. 2009. № 15 (351). С. 7–16.

140. Найденов В. С., Сменковский А. Ю. Инфляция и монетаризм. Уроки антикризисной политики. Белая Церковь: Белоцерковская книжная фабрика, 2003. 352 с.

141. Національний банк знизив облікову ставку до 13,5 %. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/rishennya-oblikova-stavka-2019-12-12> (дата звернення: 09.07.2020).

142. Національний банк ініціював судові позови до поручителів за кредитами рефінансування на загальну суму 37 млрд грн. Сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/natsionalniy-bank-initsiyuvav-sudovi-pozovi-do-poruchiteliv-za-kreditami-refinansuvannya-na-zagalnu-sumu-37-mlrd-grn> (дата звернення: 07.07.2020).

143. Національний банк обговорив з топ-менеджерами найбільших українських банків роботу фінсектору в умовах карантину. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/natsionalniy-bank-obgovoriv-z-top-menedjerami-naubilshih-ukrayinskih-bankiv-robotu-finsektoru-v-umovah-karantinu> (дата звернення: 07.07.2020).

144. Національний банк удосконалив методику підрахунку обсягу приватних грошових переказів в Україну та уточнив їх оцінки за 2015–2017 рр. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=66326691&cat_id=55838 (дата звернення: 07.07.2020).

145. НБУ: висока частка непрацюючих кредитів залишається значною проблемою банківського сектору. Сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/stability/npl> (дата звернення: 07.07.2020).

146. НБУ стримує кредитування зеленої енергетики. URL: <http://finbalance.com.ua/news/NBU-strimu-kredituvannya-zeleno-enerhetiki--bankiri> (дата звернення: 07.07.2020).

147. НБУ стурбований надзвичайно високими темпами споживчого кредитування. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2019/12/17/40086974/> (дата звернення: 09.07.2020).

148. НБУ: у власності нерезидентів знаходиться ОВДП на суму 87,6 млрд грн. URL: <https://mind.ua/news/20200644-nbu-u-vlasnosti-nerezidentiv-znahoditsya-ovdp-na-sumu-876-mlrd-grn> (дата звернення: 07.07.2020).

149. Ніконенко У. М. Формування монетарної політики НБУ в умовах глобалізації: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08; Ін-т регіон. дослідж. НАН України. Львів, 2010. 21 с.

150. Нові антикризові заходи для підтримки банків. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zaprovadjeno-novi-antikrizovi-zahodischodo-bankiv-dlya-pomyakshennya-naslidkiv-karantinu> (дата звернення: 07.07.2020).

151. Новые вызовы для денежно-кредитной политики в современных условиях. Книга 2 / под ред. В. М. Гейца; НАН Украины. Киев, 2012. 360 с.

152. Образование в Ливане. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5_%D0%B2_%D0%9B%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B5 (дата звернення: 07.07.2020).

153. О немонетарных факторах инфляции и мерах по снижению ее волатильности. Доклад Банка России. М., 2017. 60 с.

154. ОП оцінює додаткові витрати на боротьбу з COVID-19 у \$3,5–4 млрд і розраховує збільшити суму фінансування від МВФ майже вдвічі. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/649327.html> (дата звернення: 07.07.2020).

155. Орлюк О. П. Банківське право: навч. посіб.; Міністерство освіти і науки України. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 376 с.

156. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права: навч. посіб. / за заг. ред. Р. О. Куйбіди, В. І. Шишкіна. Київ: Старий світ, 2006. 576 с.

157. Основні засади грошово-кредитної політики на 2017 рік та середньострокову перспективу. Сайт Національного банку України. URL: <https://old.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=41556547> (дата звернення: 07.07.2020).

158. Основні показники зовнішньої торгівлі в Україні. URL: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/zovnishni_rinki/osnovni_pokazniki_zovnishnoi_torgivli_ukraini (дата звернення: 07.07.2020).

159. Офіційний сайт Національного банку України. Інфляційний звіт 2016 рік (архів). URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=742185 (дата звернення: 07.07.2020).

160. Охріменко О. Чи хочуть Українці брати кредити? URL: www.wmg.lviv.ua (дата звернення: 07.07.2020).

161. Официальный отчет Народного Банка Китая. URL: <http://www.pbc.gov.cn/en/3688006/index.html> (дата звернення: 07.07.2020).
162. Ощадбанк привлек у НБУ рефинансирование на 3 млрд грн в связи с наращиванием кредитования крупных корпоративных клиентов. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/463637.html> (дата звернення: 07.07.2020).
163. Ойкен В. Основные принципы экономической политики. М.: Прогресс, 1995. 494 с.
164. Паризька угода від 12.12.2015. Ратифікація від 14.07.2016. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_161. (дата звернення: 07.07.2020).
165. Пандемія коронавірусу може тривати 2 роки – німецький інститут. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2020/03/17/7243945/> (дата звернення: 07.07.2020).
166. Парадокси монетарної політики НБУ. *Дзеркало тижня*. Вип. 37, 14–21 жовтня 2016 р. URL: https://zn.ua/ukr/macrolevel/paradoksi-monetaranoi-politiki-nbu_.html (дата звернення: 07.07.2020).
167. Пекарский С. Э., Атаманчук М. А., Мерзляков С. А. Взаимодействие фискальной и монетарной политики в экспортоориентированной экономике: Препринт WP12/2007/02. М.: ГУВШЭ, 2007. 80 с.
168. Перекази мігрантів з-за кордону та можливі заходи щодо їх заохочення та ефективного використання: аналітична записка. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1276/> (дата звернення: 09.07.2020).
169. Перерахунок даних щодо приватних грошових переказів в Україну за 2015–2017 роки. Національний банк України. Департамент статистики та звітності. Київ, 2018. 29 с.
170. Печалова М. Ю. Денежно-кредитная политика Банка России и инфляционные процессы в экономике. *Экономика. Налоги. Право*. 2017. № 3. С. 31–42.
171. Пилова буря: бруду було вдвічі більше за гранично допустимі концентрації. URL: <https://greenpost.press/news/pylova-burya-brudu-bulovdvichi-bilshe-za-granychno-dopustymi-kontsentratsiyi-i4677> (дата звернення: 07.07.2020).
172. Платежи по системе SEPA (Единая платежная система в зоне евро). URL: <https://www.rcbcy.com/ru/corporate-clients/transactional-services/payments-and-transfers/single-euro-payments-area-sepa-payment-scheme/> (дата звернення: 07.07.2020).

173. Платіжний баланс у червні 2019 року. Сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=27033404> (дата звернення: 07.07.2020).

174. Плачинда В. В. Комунікаційна політика через призму напрямів транспарентності центрального банку. *Економіка та держава*. 2014. № 4. С. 43–47.

175. Повернути ліквідований банк? Місія нездійсненна. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/bankivske-ta-finansove-pravo/povernuti-likvidovaniy-bank-misiya-nezdiysnenna.html> (дата звернення: 07.07.2020).

176. Подцерковний О. П. Грошові зобов'язання господарського характеру: проблеми теорії та практики. Видання перше. Київ: Юстініан, 2006. 424 с.

177. Подцерковный О. П. Правовой хозяйственный порядок как ориентир регуляторной политики государства. *Юридичний вісник*. 2009. № 1. С. 45–49.

178. Політика монетарного розширення на підтримку зростання та розвитку / наук. ред. В. Юрчишин. Київ: Заповіт, 2016. 116 с.

179. Поєдинок В. В. Правове регулювання інвестиційної діяльності: теоретичні проблеми: монографія. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2013. 480 с.

180. Полный список банков, прекративших свою деятельность вследствие ликвидации или отзыва лицензии Банком России. URL: https://www.banki.ru/banks/memory/?PAGEN_1=10 (дата звернення: 07.07.2020).

181. Поляков В. П., Московкина Л. А. Структура и функции центральных банков. Зарубежный опыт: учеб. пособ. М.: ИНФРА-М, 1996. 192 с.

182. Попова И. В., Никитина И. П., Матющенко Е. С. Направления взаимодействия Центрального банка с правительством. *Финансовые исследования*. 2016. № 4 (53). С. 69–75.

183. Постанова Верховного Суду України від 31 липня 2018 року про перегляд ухвали Вищого адміністративного суду України від 13 квітня 2017 року у справі № 826/11415/16 (провадження № К/800/1640/17) за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Інвест-Сервіс» до Національного банку України, треті особи – Публічне акціонерне товариство «Комерційний банк «Фінансова ініціатива», Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, про визнання протиправною бездіяльності. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75644221> (дата звернення: 07.07.2020).

184. Постанова Верховного Суду у справі № 826/7817/16 від 17.07.2018 про визнання протиправною бездіяльності щодо невіднесення Приватбанку до категорії проблемних. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/VS181310.html (дата звернення: 07.07.2020).

185. Постанова Вищого господарського суду України у справі № 910/11738/16 від 15 листопада 2016 року за касаційною скаргою ТОВ «Інтертрансгруп» та «ЗУКК Трейнінг Лімітед». Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/62758440> (дата звернення: 07.07.2020).

186. Постанова Київського апеляційного суду від 11 вересня 2018 року у справі № 910/3510/18 за апеляційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю «Прибуткова справа». Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76474182> (дата звернення: 07.07.2020).

187. Постанова Окружного адміністративного суду міста Києва у справі № 826/704/16 від 5 серпня 2016 року за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «АККО ІНТЕРНЕШНЛ» до Національного банку України про визнання протиправною бездіяльності. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/59518894> (дата звернення: 07.07.2020).

188. Постанова Окружного адміністративного суду міста Києва у справі № 826/25896/15 від 19 вересня 2016 року за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «ФАВА-ТЕХНІКС» до Національного банку України про визнання протиправною бездіяльності, стягнення коштів. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/61418091> (дата звернення: 07.07.2020).

189. Постанова Окружного адміністративного суду міста Києва у справі № 826/26255/15 від 14 березня 2016 року за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «Торговий дім «САНКО» до Національного банку України про визнання протиправною бездіяльності. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/56455449> (дата звернення: 07.07.2020).

190. Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банків України та відділень іноземних банків в Україні: затв. Постановою Правління НБУ від 11 грудня 2014 року № 806. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0806500-14#Text> (дата звернення: 07.07.2020).

191. Причини смерті в Україні. 2018. URL: <https://socialdata.org.ua/death/> (дата звернення: 07.07.2020).

192. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Національного банку України: Закон України від 9 липня 2010 року № 2478-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 49. Ст. 570.

193. Про державне прогнозування та стратегічне планування в Україні. Проект закону. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/T991120> (дата звернення: 07.07.2020).

194. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення деяких механізмів регулювання банківської діяльності: Закон України від 13 травня 2020 року № 590-IX. *Офіційний вісник України*. 2020. № 43. С. 36.

195. Про затвердження плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, розпорядження КМУ від 6 грудня 2017 р. № 878-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2017-%D1%80/print> (дата звернення: 07.07.2020).

196. Проект Твіннінг (Twinning) – важливий крок на шляху євроінтеграції України. *Вісник Національного банку України*. Серпень 2011. С. 9–11.

197. Прокуратура Австрії підозрює 30 осіб у причетності до виведення грошей із збанкрутілих українських банків. URL: https://dt.ua/ECONOMICS/prokuratura-avstriyi-pidozryuye-30-osib-u-prichetnosti-do-vivedennya-groshey-iz-zbankrutilih-ukrayinskih-bankiv-303515_.html (дата звернення: 07.07.2020).

198. Про що насправді йдеться у міграційному пакті ООН. URL: <https://www.dw.com/uk/про-що-насправді-йдеться-у-міграційному-пакті-оон/a-46663258> (дата звернення: 07.07.2020).

199. Пояснювальна до проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення деяких механізмів регулювання банківської діяльності № 2571-д від 30 березня 2020 року. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68492 (дата звернення: 09.07.2020).

200. Регламент (ЄС) Європейського Парламенту та Ради про макропруденційний нагляд Європейського Союзу за фінансовою системою та про започаткування Європейської ради з аналізу системних ризиків № 1092/2010 від 24 листопада 2010 року. URL:

https://www.esrb.europa.eu/shared/pdf/101216_ESRB_establishment.bg.pdf?02e93c9abdc82a1e828e051f8a105790 (дата звернення: 09.07.2020).

201. Рішення Шевченківського районного суду міста Києва у справі № 761/45721/16-ц від 13 травня 2019 року. Реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81988082> (дата звернення: 07.07.2020).

202. Рішення Господарського суду міста Києва у справі № 910/9095/18 від 21 січня 2020 року за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Промислова інноваційна компанія» до Національного банку України. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87329256> (дата звернення: 07.07.2020).

203. Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-15/2009 від 26 лютого 2009 року (№ 6-рп/2009) за конституційним поданням Президента України щодо офіційного тлумачення положення пункту 18 частини першої статті 85 Конституції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-09?lang=ru> (дата звернення: 07.07.2020).

204. Рішення Правління Національного банку України від 12 березня 2020 року № 172-рш «Про розмір облікової ставки». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/PB20041.html (дата звернення: 07.07.2020).

205. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про Національний план скорочення викидів від великих спалювальних установок» від 8 листопада 2017 року № 796-р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/796-2017-%D1%80> (дата звернення: 07.07.2020).

206. Ротбард Мюррей. Великая депрессия в Америке / пер. с англ., 3-е изд. М.; Челябинск: Социум, 2019. 522 с.

207. Рудый К. В. Валютная политика государства: сущность, регулирование. *Вестник Беларускага дзяржаўнага эканамічнага універсітэта*. 2003. № 3. С. 60–64.

208. Руденко О. М. Дефініції суспільної стабільності в державному управлінні. *Стратегічні пріоритети*. 2009. № 3(12). С. 101–106.

209. Руководству Нацбанка готовы снова поднять зарплаты. URL: <https://ubr.ua/finances/banking-sector/rukovodstvu-natsbanka-hotovy-snova-podnjat-zarplaty-3881490> (дата звернення: 07.07.2020).

210. Світовий банк: мінімальна зарплата повинна зростати повільніше. URL: <http://finbalance.com.ua/news/svitoviy-bank-minimalni-zarplati-v-ukrani-povinni-zrostati-povilnishe> (дата звернення: 07.07.2020).

211. Смертність в Україні вдвічі вища за народжуваність. URL: <https://www.poglyad.tv/smertnist-v-ukrayini-vdvichi-bilsha-za-narodzhuvanist/> (дата звернення: 07.07.2020).
212. Соболев Ю. Пострадянська Росія. *Дзеркало тижня. Україна*. 4 березня 2011 р. № 8. URL: <http://www.dt.ua/newspaper/articles/76834> (дата звернення: 07.07.2020).
213. Сорос Дж. Кризис мирового капитализма. Открытое общество в опасности / пер. с англ. М.: ИНФРА-М, 1999. 262 с.
214. Справа VAB банку. URL: <https://tsn.ua/groshi/sprava-vab-banku-nabu-povidomilo-eksposadovcsyam-nbu-pro-pidozru-u-zavolodinni-1-2-mlrd-grn-kreditu-1441785.html> (дата звернення: 07.07.2020).
215. Стан забруднення природного середовища на території України. URL: http://cgo-sreznevskiy.kyiv.ua/index.php?fn=u_zabrud&f=ukraine (дата звернення: 07.07.2020).
216. Стан розгляду заяв та результати їх розслідування. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/11/6/642349/> (дата звернення: 07.07.2020).
217. Статут національної академії наук України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001550-02/print> (дата звернення: 07.07.2020).
218. Стиглиц Дж. Глобализация: тревожные тенденции / пер. с англ. Г. Г. Пирогова. М.: Национальный общественно-научный фонд, 2003. 304 с.
219. Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року. 2017. URL: <https://menr.gov.ua/files/docs/Проект%20Стратегії%20низьковуглецевого%20розвитку%20України%20.pdf> (дата звернення: 07.07.2020).
220. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy> (дата звернення: 07.07.2020).
221. Стратегія макропруденційної політики Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-makroprudentsiynoyi-politiki-natsionalnogo-banku-ukrayini> (дата звернення: 07.07.2020).
222. Тополь Ю. О. Конституційно-правовий статус Національного банку України. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2002. № 3. С. 47–50.

223. Тосунян Г. А., Викулин А. Ю. Деньги и власть: теория разделения властей и современность / отв. ред. А. М. Экмалян; Институт государства и прав РАН. М.: Дело, 1998. 88 с.

224. Трахтенберг И. А. Бумажные деньги. Очерки теории денег и денежного обращения. 3-е изд., доп. М., 1924. 415 с.

225. Трифонова О. Д., Горпинич О. О Сучасні проблеми валютного регулювання в Україні. *Молодий вчений*. 2017. № 11 (51). С. 1333–1337.

226. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: міжнародний документ від 27 червня 2014 року. *Офіційний вісник України*. 2014. № 75. Ст. 83.

227. Украина в цифрах. URL: <https://ru.tsn.ua/groshi/ukraina-v-cifrah-ezhemesyachnaya-zarplata-glavy-nacbanka-mozhet-dostich-pochti-400-tysyach-griven-1356372.html> (дата звернення: 07.07.2020).

228. Україна не Норвегія, або Чому екологічність електромобілів – це міф? URL: <https://glavcom.ua/publications/ukrajina-ne-norvegiya-abo-chomu-ekologichnist-elektromobiliv-ce-mif-634863.html> (дата звернення: 07.07.2020).

229. Україна: економічний огляд. 2017. URL: <http://pubdocs.worldbank.org/en/298951507019475876/Ukraine-Economic-Update-October-2017-uk.pdf> (дата звернення: 09.07.2020).

230. Україна з початку року експортувала агропродукції на 3,7 млрд дол. США. URL: http://ucab.ua/ua/pres_sluzhba/novosti/ukraina_z_pochatku_roku_eksportovala_agroproduksii_na_37_mlrld_ (дата звернення: 07.07.2020).

231. Україна: перспективи розвитку, прогноз економічного і соціального розвитку України на 2019–2021 роки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-prognozu-ekonomichnogo-i-socialnogo-rozvitku-ukrayini-na-20192021-roki> (дата звернення: 07.07.2020).

232. Українське суспільство: міграційний вимір: нац. доповідь; Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. Київ, 2018. 396 с.

233. Українські споживачі та кредити «До зарплати»: юридичні та регуляторні аспекти. 2019. URL: http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/02/Presentation_Ukrainian-Consumers-And-High-Cost-Lenders_Jun14-2018.pdf (дата звернення: 07.07.2020).

234. Унковська Т. Є. Системне розуміння фінансової стабільності: розв'язання парадоксів. *Економічна теорія*. 2009. № 4. С. 14–33.

235. Уряд затвердив Державну програму стимулювання економіки для подолання негативних наслідків спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020–2022 роки. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/prozatverdzhennya-derzhavnoyi-programi-stimulyuvannya-ekonomiki-534-270520?fbclid=IwAR105_-5sR5UCYKqYEWQ2s4yLHzf-kxL-ro9ah8wZLVC7r9K9IezbV0sVhk (дата звернення: 07.07.2020).

236. Уряд та НБУ підписали меморандум про взаємодію для досягнення стійкого економічного зростання та цінової стабільності. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-ta-nbu-pidpisali-memorandum-pro-vzayemodiyu-dlya-dosyagnennya-stijkogo-ekonomichnogo-zrostannya-ta-cinovoyi-stabilnosti> (дата звернення: 07.07.2020).

237. Устименко В. А. Власність територіальної громади міста (господарсько-правові аспекти): автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.04 / Інст-т економіко-правових досліджень НАН України. Донецьк, 2007. 33 с.

238. Ухвала Верховного Суду України у справі № 910/3009/18 від 4 грудня 2019 року за касаційною скаргою ПАТ «ВіЕйБі Банк» в особі Уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86241679> (дата звернення: 07.07.2020).

239. Ухвала Вищого адміністративного суду України від 21 жовтня 2015 року у справі № К/800/31676/15 за позовом ТОВ «Євротранском» до Національного банку України, треті особи – ПАТ «Брокбізнесбанк», ДП «Антонов» про визнання бездіяльності неправомірною. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/52625632> (дата звернення: 07.07.2020).

240. Фактор нефти. Часть 1. URL: https://blogs.pravda.com.ua/authors/petrenko/5369e83cec5f9/page_2/ (дата звернення: 07.07.2020).

241. Фетисов Г. Г. К использованию немонетарных факторов антиинфляционной политики. *Российский экономический журнал*. 2011. № 6. С. 32–45.

242. Финансовая стабильность в Республике Беларусь 2017. Аналитическое обозрение. URL:

<http://www.nbrb.by/publications/finstabrep/> finstab2017.pdf (дата звернення: 07.07.2020).

243. ФРС США пошла на экстренные меры из-за коронавируса. URL: <https://expert.ru/2020/03/4/frs/> (дата звернення: 07.07.2020).

244. Фулей Т. І. Сучасні загальнолюдські принципи права та проблеми їх впровадження в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2003. 20 с.

245. Хайек Ф. А. Частные деньги. Тверь: Ин-т национальной модели экономики, 1996. 230 с.

246. Хакоме Л., Нир Э. Защита системы в целом. *Финансы и развитие*. 2012. URL: <http://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/fandd/2012/03/pdf/fd0312r.pdf>. (дата звернення: 07.07.2020).

247. Х. фон Штакельберг, Структура рынка и равновесие: 1-е изд. / пер. на англ., Vazin. Urch & Hill, Springer. 2011. XIV. 134 с.

248. Цели политики компромисса: рост экономики или снижение инфляции? URL: https://zn.ua/macrolevel/celi-politiki-kompromissa-rost-ekonomiki-ili-snizhenie-inflyacii-276314_.html (дата звернення: 09.07.2020).

249. Центральний банк та грошово-кредитна політика: підручник / за ред. А. М. Мороза і М. Ф. Пуховкіної. Київ: КНЕУ, 2005. 383 с.

250. Центробанки могут включиться в борьбу с изменением климата. URL: <https://www.vedomosti.ru/economics/blogs/2020/01/20/820898-tsentrobanki-mogut-vklyuchitsya-v-borbu> (дата звернення: 07.07.2020).

251. Центробанковские цифровые валюты: ключевые характеристики и направления влияния на денежно-кредитную и платежную системы. *Финансы: теория и практика*. 2019. № 4. Т. 23. С. 80–97.

252. Цифровая валюта Китая будет похожа на Libra Facebook. URL: <https://mycrypter.com/tsifrovaya-valyuta-kitaya-budet-pokhozha-na/> (дата звернення: 07.07.2020).

253. Чернобыль Г. Т. Правовые принципы как идеологическая парадигма. *Журнал российского права*. 2010. № 1. С. 84–93.

254. Чому перекази з-за кордону не допомагають, а шкодять економіці – дослідження МВФ. 2018. URL: <https://nachasi.com/2018/09/18/chomu-perekazy-ne-dopomagayut/> (дата звернення: 07.07.2020).

255. Чому річки міліють? До чого тут людина і зміна клімату? URL: <http://climategroup.org.ua/?p=6268> (дата звернення: 07.07.2020).

256. Что такое количественное смягчение QE. URL: <https://smfanton.ru/nuzhno-znat/kolichestvennogo-smyagcheniya.html> (дата звернення: 07.07.2020).
257. Шаринська О. Є. Цінова стабільність: сутність та місце у системі цілей грошово-кредитної політики. *Вісник української академії банківської справи*. 2003. № 2. С. 27–31.
258. Шаров Ігор. Характери Нового світу. Київ: Арт Економі, 2018. 496 с.
259. Швейцария: зарождение бунта против денежной алхимии банкиров. URL: <https://one-versus-all.livejournal.com/572475.html> (дата звернення: 07.07.2020).
260. Швидко Гроші: вебсайт. URL: <https://sgroshi.com.ua/> (дата звернення: 07.07.2020).
261. Шторм Харви. URL: <https://tass.ru/shtorm-harvi> (дата звернення: 07.07.2020).
262. Шуміло І. Банківська система: про згубність недореформування. *Дзеркало тижня*. 16 лютого 2016 р. URL: <https://dt.ua/finances/bankivska-sistema-pro-zgubnist-nedoreformuvannya-finansoviy-sektor-potrebuye-spravzhnogooodzovorlennya-ta-ochischennya-.html> (дата звернення: 09.07.2020).
263. Щепелева М. А. К вопросу о взаимосвязи денежно-кредитной и макропруденциальной политики. *Вестник Института экономики Российской академии наук*. 2016. № 1. С. 181–197.
264. Юридична відповідальність: проблеми теорії та практики. Альманах права. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2010. 192 с.
265. Ющенко В. А., Лисицький В. І. Гроші: розвиток попиту та пропозиції в Україні [Текст]. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: Видавничий дім «Скарби», 2000. 336 с.
266. Як і навіщо НБУ впроваджував пілотний проект «е-гривня». URL: <https://ain.ua/2019/06/26/e-gryvna-nbu/> (дата звернення: 07.07.2020).
267. Якуба О. О. Зміни в соціально-класовій структурі українського суспільства та соціальна політика. *Соціальна політика в Україні та сучасні стратегії адаптації населення*: зб. наук. статей. Київ: НВФ «Студцентр», 1998. С. 145–149.
268. About the Bank of Japan. Central bank of Japan. URL: <http://www.boj.or.jp/en/about/outline/index.htm/> (last accessed: 07.07.2020).
269. About the Equator Principles. URL: <http://www.equator-principles.com/index.php/about-ep> (last accessed: 07.07.2020).

270. A call for action climate change as a source of financial risk. Network for Greening the Financial System. First comprehensive report. April 2019. URL: https://www.banque-france.fr/sites/default/files/media/2019/04/17/ngfs_first_comprehensive_report_-_17042019_0.pdf (last accessed: 07.07.2020).

271. Access to private financial resources for green investments Energy efficiency and renewable energy financing in Ukraine: Financing energy efficiency and renewable energy in Ukraine. OECD Publishing, October 18, 2018. 72 p.

272. Acemoglu Daron, James A Robinson. Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity and Poverty. 1st ed. New York: Crown, 2012. 529 p.

273. Adrian T., Covitz D., Liang N. Financial Stability Monitoring. Federal Reserve Bank of New York Staff Report. 2013. № 601 (February). 50 p.

274. Adrian T., Shin H. Financial Intermediaries and Monetary Economics. In Handbook of Monetary Economics, ed. B. M. Friedman and M. Woodford. New York: Elsevier. 2010. P. 601–650.

275. Akinci O., Olmstead-Rumsey J. How Effective are Macroprudential Policies? An Empirical Investigation. *International Finance Discussion Papers*. 2015. № 1136. 51 p.

276. Andreas A. Jobst, Li Lian Ong and Christian Schmieder A Framework for Macroprudential Bank Solvency Stress Testing: Application to S-25 and Other G20 Country FSAPs. IMF Working Paper Monetary and Capital Markets Department. 2013. P. 1–48.

277. An energy transition risk stress test for the financial system of the Netherlands. Occasional Studies. De Nederlandsche Bank N.V., 2018. Vol. 16 – 7. 70 p. URL: <https://www.dnb.nl/en/news/dnb-publications/dnb-occasional-studies/dnb379398.jsp> (last accessed: 07.07.2020).

278. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty. URL: <https://www.ipcc.ch/sr15/> (last accessed: 07.07.2020).

279. Annual Report 2018–2019. World Economic Forum, 2019. 130 p. URL: <https://www.weforum.org/reports/annual-report-2018-2019> (last accessed: 07.07.2020).

280. Athanasios Orphanides. Historical Monetary Policy Analysis and the Taylor Rule. *Journal of Monetary Economics*. 2003 (July). Vol. 50. P. 983–1022.

281. Banati L. Long run evidence on money growth and inflation. *European Central Bank Working Paper Series*. 2009. № 1027. 83 p.

282. Banks and the environment. Canadian Bankers Association. November 5, 2019. URL: <https://cba.ca/banks-and-the-environment> (last accessed: 07.07.2020).

283. Bangladesh Bank official's computer was hacked to carry out \$81 million heist: diplomat. May 19, 2016. URL: <https://www.reuters.com/article/us-cyber-heist-philippines/bangladesh-bank-officials-computer-was-hacked-to-carry-out-81-million-heist-diplomat-idUSKCN0YA0CH> (last accessed: 07.07.2020).

284. Banque de France. Responsible Investment Report. 2018. URL: https://www.banque-france.fr/sites/default/files/media/2019/03/26/banque-de-france-responsible-investment-report-2018_0.pdf (last accessed: 07.07.2020).

285. Bank for International Settlements, Basel Committee on Banking Supervision, Statement on Crypto-Assets. 13.03.2019. URL: https://www.bis.org/publ/bcbs_nl21.htm (last accessed: 07.07.2020).

286. Banking Act of 1933 (Glass-Steagall Act). URL: <https://fraser.stlouisfed.org/title/banking-act-1933-glass-steagall-act-991> (last accessed: 07.07.2020).

287. Bank of England decision on the future composition of polymer banknotes. 10 August 2017. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/news/2017/august/boes-decision-on-the-future-composition-of-polymer-banknotes> (last accessed: 07.07.2020).

288. Bank of England measures to respond to the economic shock from Covid-19. 11 March 2020. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/news/2020/march/boe-measures-to-respond-to-the-economic-shock-from-covid-19> (last accessed: 07.07.2020).

289. Bankwet 1998 (De Nederlandsche Bank). 01.01.2019. URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0009508/2019-01-01> (last accessed: 07.07.2020).

290. Barro R., Gordon D. Rules, discretion and reputation in a model of monetary policy. *Journal of Monetary Economics*. 1983. Vol. 12, № 1, P. 101–121.

291. Barro R. Inflation and economic growth. *Annals of Economics and Finance*. 2013. Vol. 14. № 1. P. 85–109.

292. Barontini C., Holden H. Proceeding with caution – A survey on central bank digital currency. BIS Papers. 2019. № 101. URL: <https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap101.pdf> (last accessed: 07.07.2020).

293. Batten, S., Sowerbutts, R. and Tanaka, M. Let's Talk about the Weather: The Impact of Climate Change on Central Banks. *Staff Working*

Paper. London: Bank of England. 2016. № 603. 38 p. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/working-paper/2016/lets-talk-about-the-weather-the-impact-of-climate-change-on-central-banks> (last accessed: 07.07.2020).

294. Bauer, R., Derwall, J. and Hann, D. Employee Relations and Credit Risk. *Social Science Research Network Working Paper Series*. 2009. P. 1–43.

295. Beau C., Clerc L., Mojon D. Macroprudential Policy and the Conduct of Monetary Policy. Banque de France. *Occasional Papers*. 2011. № 8. 44 p. URL: <https://ideas.repec.org/p/bfr/opaper/8.html> (last accessed: 07.07.2020).

296. Bech M. L., Faruqi U., Ougaard F. and Picillo C. Payments Are A-Changin' But Cash Still Rules. *BIS Quarterly Review*. 2018. 14 p.

297. Beck T., Degryse H. and N Van Horen. When arm's length is too far: Relationship banking over the credit cycle. *Journal of Financial Economics*. 2018. № 127 (1). P. 174–196.

298. Big banks want regulation eased because of coronavirus. Experts call it opportunistic. March 4, 2020. URL: <https://www.washingtonpost.com/business/2020/03/03/banks-lobby-coronavirus/> (last accessed: 07.07.2020).

299. Bolton P., Freixas X., Gambacorta L., Mistrulli P. Relationship and Transaction Lending in a Crisis. *Review of Financial Studies*. 2016. 29 (10). P. 2643–2676.

300. Borio C., Lowe P. Asset Prices, Financial and Monetary Stability: Exploring the Nexus. *BIS Working Paper*. 2002. № 114. 43 p.

301. Borio C., Shim I. What Can MacroPrudential Policy Do to Support Monetary Policy? *BIS Working Papers*. 2007. № 242. 44 p.

302. Böhm F. Die Idee des ORDO im Denken Walter Euckens. Dem Freund und Mitherausgeber zum Gedächtnis. In: *ORDO* 3. 1950. P. 15–64.

303. Brennan Geoffrey and James M. Buchanan. The reason of rules: Constitutional political economy. The collected works of James M. Buchanan 10. Indianapolis: Liberty Fund, 2000 [1985]. 192 p.

304. Burck J., Hagen U., Höhne N., Nascimento L., Bals C. Results 2020. *Climate Change Performance Index*. December 2019. 32 p. URL: https://www.climate-change-performance-index.org/sites/default/files/documents/ccpi-2020-results-the_climate_change_performance_index.pdf (last accessed: 07.07.2020).

305. Campion A., Ekka, R. K. and Wenner M. Interest Rates and Implications for Microfinance in Latin America and the Caribbean. *IDB Working Paper Series*. 2010. № IDB-WP-177. 17 p.

306. Campiglio E. Beyond Carbon Pricing. The Role of Banking and Monetary Policy in Financing the Transition to a Low-carbon Economy. *Ecological Economics*. 2016. Vol. 121. P. 220–230.

307. Caplan Bryan. Rational ignorance versus rational irrationality. *Kyklos*. 2001. № 54 (1). P. 3–26.

308. Carney, M. Breaking the Tragedy of the Horizon – Climate Change and Financial Stability. Speech. London (September 29, 2015). URL: <https://www.bankofengland.co.uk/speech/2015/breaking-the-tragedy-of-the-horizon-climate-change-and-financial-stability> (last accessed: 07.07.2020).

309. Ccloan. URL: <https://www.ccloan.ua/> (last accessed: 07.07.2020).

310. Cecchetti S. & Kohler M. When Capital Adequacy and Interest Rate Policy Are Substitutes (And When They Are Not). *International Journal of Central Banking*. 2014. № 10 (3). P. 205–231.

311. Central Banks and Distributed Ledger Technology: How are Central Banks Exploring Blockchain Today? World Economic Forum's. *White Paper*. 2019. 14 p.

312. Central Bank Digital Currencies. *Norges Bank Papers*. 2018. № 1. P. 47.

313. Centre on Green Finance and Investment URL: <https://www.oecd.org/cgfi/> (last accessed: 07.07.2020).

314. Centre for Central Banking Studies. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/-/media/boe/files/ccbs/resources/foreign-exchange-reserves-management.pdf?la=en&hash=67D3AA93448E122B87E40F11794AF2D7397CE4CB> (last accessed: 07.07.2020).

315. C. Emre Alper, Benedict Clements, Niko Hobdari, and Rafel Moyà Porcel Do Interest Rate Controls Work? Evidence from Kenya. *IMF Working Paper*. May 2019. 23 p.

316. Chapman J., Wilkins C. Crypto «Money»: Perspective of a Couple of Canadian Central Bankers. Bank of Canada. *Staff Discussion Paper*. 2019-1. URL: <https://www.bankofcanada.ca/wp-content/uploads/2019/02/sdp2019-1.pdf> (last accessed: 07.07.2020).

317. Chaum D. Blind signatures for untraceable payments. Department of Computer Science. University of California. Santa Barbara. 1982. URL:

<http://blog.koehntopp.de/uploads/Chaum.BlindSigForPayment.1982.PDF> (last accessed: 07.07.2020).

318. China Green Bond Endorsed Project Catalogue (2015 Edition). URL: <http://www.greenfinance.org.cn/displaynews.php?cid=79&id=468> (last accessed: 07.07.2020).

319. Claudio E., Borio V., Shim I. What can (macro-) prudential policy do to support monetary policy? *BIS Working Papers*. 2007. № 242. 44 p.

320. Climate Change Mitigation Policies. URL: <http://www.compareyourcountry.org/climate-policies?cr=oced&lg=en&page=2> (last accessed: 07.07.2020).

321. Code monetaire et financier statuts de la monetaire et financier status de la Banque de France. URL: <https://www.banque-france.fr/sites/default/files/media/2016/11/22/statuts-banque-de-france.pdf> (last accessed: 07.07.2020).

322. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. *Official Journal C* 326. 26/10/2012. P. 000–0390. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012M/TXT&from=EN> (last accessed: 07.07.2020).

323. Cordella T. et al. Reserve Requirements in the Brave New Macprudential World. *World Bank Policy Research Working Paper*. February 2014. № 6793. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/556491468340261121/Reserve-requirements-in-the-brave-new-macprudential-world> (last accessed: 07.07.2020).

324. Cottarelli C., Galli G., Reedtz P. M., and Pittaluga G.. Monetary Policy through Ceilings on Bank Lending. *Economic Policy*. 2014. Vol. 1. № 3. P. 673–710.

325. Cottarelli, C., Griffiths, M.E.L. and Moghadam, R. The Nonmonetary Determinants of Inflation: A Panel Data Study. *IMF Working Paper*. 1998. № 98/23. 29 p.

326. CreditON. URL: <https://www.crediton.ua/ru> (last accessed: 07.07.2020).

327. Current Issues in Monetary Economics Helmut Wagner (ed.). Heidelberg. New York. Physica – Verl. 1998. 355 p.

328. Cukierman A., Webb S.B., Neyapti B. Measuring the Independence of Central Banks and Its Effect on Policy Outcomes. *The World Bank Economic Review*. 1992. Vol. 6. № 3. P. 353–398.

329. Dale Walker. The most popular ransomware strains targeting UK businesses. 2019. URL: <https://www.itpro.co.uk/ransomware/34642/the-most->

popular-ransomware-strains-targeting-uk-businesses (last accessed: 07.07.2020).

330. David Reifschneider and John C. Williams. Three Lessons for Monetary Policy in a Low-Inflation Era. *Journal of Money, Credit, and Banking*. 2000. Vol. 32 (November). P. 936–966.

331. Diamond D. & Rajan R. Illiquid Banks, Financial Stability and Interest Rate Policy. *Journal of Political Economy University of Chicago Press*. 2012. № 120 (3). P. 552–591.

332. DiCecio R., Nelson Ed. The Great Inflation in the United States and the United Kingdom: Reconciling Policy Decisions and Data Outcomes. In: Bordo M., Orphanides A. (ed.) *The Great Inflation: The Rebirth of Modern Central Banking*. Chicago: University of Chicago Press, 2013. P. 393–438.

333. Die Oesterreichische Nationalbank. URL: http://www.oenb.at/de/ueber_die_oenb/die_oesterreichische_nationalbank.jsp (last accessed: 07.07.2020).

334. Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer protection act. Public Law. 111-203-JULY 21, 2010. 849 p. URL: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-111publ203/pdf/PLAW-111publ203.pdf> (last accessed: 07.07.2020).

335. Donato Masciandaro and Davide Romelli. Beyond the Central Bank Independence Veil: New Evidence. *Working Paper*. January 2018. № 71. 44 p. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3126179 (last accessed: 07.07.2020).

336. Easterlin Richard, Robert Pollak and Michael L. Wachter. Toward a more general economic model of fertility determination: Endogenous preferences and natural fertility. In *Population and economic change in developing countries*. University of Chicago Press. 1980. P. 81–150.

337. ECB unveils massive QE boost for eurozone. URL: <https://www.bbc.com/news/business-30933515> (last accessed: 07.07.2020).

338. Economy Rankings. 2019. URL: <http://www.doingbusiness.org/rankings> (last accessed: 09.07.2020).

339. Energy Crisis (1970s). 2018. URL: <https://www.history.com/topics/1970s/energy-crisis> (last accessed: 07.07.2020).

340. Environment Program Greening Growth in Asia and the Pacific. Mandaluyong City, Philippines: Asian Development Bank, 2011. 133 p.

341. European monetary policy. Fact Sheets on the European Union. 2019. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/86/european-monetary-policy> (last accessed: 07.07.2020).

342. Eucken W. Grundsätze der Wirtschaftspolitik. Tübingen and Zürich: Mohr Siebeck and Polygraphischer Verlag, 1952. 396 s.
343. Exchange Rate Mechanism (ERM). Definition. URL: <https://www.investopedia.com/terms/e/exchange-rate-mechanism.asp> (last accessed: 07.07.2020).
344. Exploring anonymity in central bank digital currencies. *In Focus*. 2019. № 4. URL: <https://www.ecb.europa.eu/paym/intro/publications/pdf/ecb.mipinfocus191217.en.pdf> (last accessed: 07.07.2020)
345. Federal Reserve Act. Board of Governors of the Federal Reserve System. 1913. URL: <https://www.federalreserve.gov/aboutthefed/section2a.htm> (last accessed: 09.07.2020).
346. Ferguson R.W. Should Financial Stability Be An Explicit Central Bank Objective? *Conference on «Challenges to Central Banking from Globalized Financial Markets»*, International Monetary Fund, Washington D.C. 2003. P. 7–15.
347. Flint Brayton, Thomas Laubach, and David Reifschneider. The FRB/US Model: A Tool for Macroeconomic Policy Analysis. 2014. URL: <https://www.federalreserve.gov/econresdata/notes/feds-notes/2014/a-tool-for-macroeconomic-policy-analysis.html> (last accessed: 09.07.2020).
348. France Freezes Fuel Tax Hike In Face Of Yellow Vest Protests. 2018. URL: <https://www.npr.org/2018/12/04/673195387/france-freezes-fuel-tax-hike-in-face-of-yellow-vest-protests> (last accessed: 07.07.2020).
349. Gigerenzer Gerd. Risk savvy: How to make good decisions: Penguin, 2015. 336 p.
350. Global Energy & CO2 Status Report. The latest trends in energy and emissions in 2018. URL: <https://www.iea.org/geco/> (last accessed: 07.07.2020).
351. Global Innovation Index. Cornell University, INSEAD, WIPO. 2018. URL: <https://www.wipo.int/publications/ru/details.jsp?id=4330> (last accessed: 07.07.2020).
352. Greenfield C., Williams P. Financial Advertising and Media Rhetoric. *Southern Review: Communication, Politics & Culture*. 2001. Vol. 34 (2). P. 44–66.
353. Green Credit Guidelines. China Banking Regulatory Commission. 2012. URL: www.cbrc.gov.cn/chinese/files/2012/E9F158AD3884481DBE005DFBF0D99C45.doc (last accessed: 07.07.2020).

354. Grilli V., Masciandaro D., Tabellini G. Political and Monetary Institutions and Public Financial Policies in the Industrial Countries. *Economic Policy*. Vol. 6. № 13 (Oct., 1991). P. 341–392.

355. Guide for Supervisors Integrating climate-related and environmental risks into prudential supervision. Network for Greening the Financial System. Technical document. 2020. URL: https://www.ngfs.net/sites/default/files/medias/documents/ngfs_guide_for_supervisors.pdf (last accessed: 07.07.2020).

356. Haldane A. Risk off. Speech. 2011. 15 p.

357. Harvey F. Sir David King: Quantitative Easing Should be Aimed at Green Economy. *The Guardian*. 26 June 2012. URL: www.theguardian.com/environment/2012/jun/26/david-king-quantitative-easing-green (last accessed: 07.07.2020).

358. Hayek F. A. Law, Legislation and Liberty. *The Mirage of Social Justice*. Chicago: University of Chicago Press. 1978. Vol. 2. 210 p.

359. Hayek F. A. Law, Legislation and Liberty: A new statement of the liberal principles of justice and political economy. Abingdon: Routledge, 2013 [1973]. 584 p.

360. Helms B. and X. Reille. Interest Rate Ceilings and Microfinance: The Story So Far. CGAP Occasional Paper. № 9. 2004. 20 p.

361. Heng D. Impact of the New Financial Services Law in Bolivia on Financial Stability and Inclusion. IMF Working Paper, 2015. WP/15/267. 31 p.

362. Herstatt risk. URL: <https://financial-dictionary.thefreedictionary.com/Herstatt+Risk> (last accessed: 07.07.2020).

363. High-cost short-term credit. Financial conduct authority. URL: <https://www.fca.org.uk/firms/high-cost-credit-consumer-credit/high-cost-short-term-credit> (last accessed: 09.07.2020).

364. Hoffmann A., Schnabl G. The Adverse Effects of Ultra-Loose Monetary Policies on Investment, Growth and Income Distribution. Financial History Workshop. Brussels, 2016. 35 p.

365. Hoppmann E. Zum. Problem einer wirtschaftspolitisch praktikablen Definition des Wettbewerbs. In: Schneider, Hans (Hrsg.): *Grundlagen der Wettbewerbspolitik*. Berlin: Duncker & Humblot. 1968. P. 9–49.

366. Hornbeck, R. The Enduring Impact of the American Dust Bowl: Short and Long Run Adjustments to Environmental Catastrophe' *American Economic Review* 102 (4), P. 1477–1507.

367. Hossein Nabilou Central Bank Digital Currencies: Preliminary Legal Observations. *Journal of Banking Regulation*. Forthcoming. 2019. 30 p.

368. Howell, R. T., Kurai, M., Tam, L. Money Buys Financial Security and Psychological Need Satisfaction: Testing Need Theory in Affluence. *Social Indicators Research* 110. 2013. P. 17–29.

369. How PayPal Shares Your Data. URL: <https://rebeccaricks.com/paypal-data/> (last accessed: 07.07.2020).

370. Introduction to Smart Contracts. A Simple Smart Contract. URL: <http://solidity.readthedocs.io/en/latest/introduction-to-smart-contracts.html> (last accessed: 07.07.2020).

371. Ingves S. Going cashless. *Finance & Development*. 2018. P. 11–12.

372. Implementation of Basel standarts. *A report to G20 Leaders on implementation of the Basel III regulatory reforms*. November, 2014. 17 p. URL: <http://www.bis.org/bcbs/publ/d299.pdf> (last accessed: 07.07.2020).

373. Issing Ottmar. Central Bank Independence-Economic and Political Dimensions. *National Institute Economic Review*. 2006. № 196 (1). P. 66–76.

374. James L. The Coronavirus Reveals the Limits of Monetary Policy. March 2, 2020. URL: <https://www.aier.org/article/the-coronavirus-reveals-the-limits-of-monetary-policy/> (last accessed: 07.07.2020).

375. Jenkins P., Longworth D. Securing Monetary & Financial Stability: Why Canada Needs a Macroprudential Policy Framework. *Commentary*. C.D. Howe Institute. June 2015. № 429. 24 p.

376. Jiang, Y. Response and Responsibility: China in East Asian Financial Cooperation. *The Pacific Review*. 2010. Vol. 23. № 5. P. 603–623. <https://doi.org/10.1080/09512748.2010.521850> (last accessed: 07.07.2020).

377. Jiménez G. et al. Credit Supply and Monetary Policy: Identifying the Bank Balance-Sheet Channel with Loan Applications. *American Economic Review*. 2012. № 102 (5). P. 2301–2326.

378. John B. Taylor. Discretion versus Policy Rules in Practice. *Carnegie-Rochester Conference Series on Public Policy*. 1993. Vol. 39. P. 195–214.

379. John B. Taylor. A Historical Analysis of Monetary Policy Rules, Monetary Policy Rules. Chicago: University of Chicago Press, 1999. P. 319–341.

380. John B. Taylor and John C. Williams. Simple and Robust Rules for Monetary Policy. Benjamin M. Friedman and Michael Woodford, eds. *Handbook of Monetary Economics*. Amsterdam: North-Holland. 2011. Vol. 3B. P. 829–859.

381. John B. Taylor. Discretion versus Policy Rules in Practice. *Carnegie-Rochester Conference Series on Public Policy*. 1993. Vol. 39. P. 195–214.

382. John Cochrane's. Fed Nixes Narrow Banks Redux. 2019. URL: <https://johnhcochrane.blogspot.com/2019/05/fed-nixes-narrow-banks-redux.html> (last accessed: 07.07.2020).

383. John Iannis Mourmouras: Central bank independence revisited in the era of unconventional monetary policy. Central bank speech. 2016. 14 p. URL: <https://www.bis.org/review/r161223b.htm> (last accessed: 09.07.2020).

384. John M. Barry. The great influenza. *The epic story of the deadliest plague in history*. Viking Books: New York. 2004. 546 p.

385. Joint letter to the UK banks. 2020. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/-/media/boe/files/letter/2020/covid-19-and-bank-lending.pdf?la=en&hash=2C9C1BDD88BBD0746F4049B985279913BA6B2344> (last accessed: 07.07.2020).

386. Juks R. When a central bank digital currency meets private money: The effects of an e-krona on banks. *Sveriges Riksbank Economic Review*. 2018. 100 p. URL: <https://www.riksbank.se/globalassets/media/rapporter/pov/engelska/2018/economic-review-3-2018.pdf> (last accessed: 07.07.2020).

387. Kahn C. Payment Systems and Privacy Fourth. Quarter 2018. Vol. 100. № 4. P. 337–344. URL: <https://research.stlouisfed.org/publications/review/2018/07/16/payment-systems-and-privacy> (last accessed: 07.07.2020).

388. Kahneman D. *Thinking, fast and slow*: Macmillan, 2011. 499 p.

389. Kantzenbach E. *Die Funktionsfähigkeit des Wettbewerbs*. Hamburg: Göttingen, Vandenhoeck u. Ruprecht, 1965. 187 p.

390. Kaur A. Maslow's Need Hierarchy Theory: Applications and Criticisms. *Global Journal of Management and Business Studies*. 2013. Vol. 3. № 10. P. 1061–1064. URL: https://www.ripublication.com/gjmbs_spl/gjmbsv3n10_03.pdf (last accessed: 07.07.2020).

391. Kihangire A. D., Mugenyi A. *Is Inflation Always And Everywhere. A Non-Monetary Phenomenon: Evidence from Uganda*. Bank of Uganda. 2005. URL: <https://econwpa.ub.uni-muenchen.de/econwp/if/papers/0508/0508011.doc> (last accessed: 07.07.2020).

392. Knights D. Governmentality and Financial Services: Welfare Crises and the Financially Self-Disciplined Subject. In *Regulation and Deregulation in European Financial Services*. London: Palgrave Macmillan. 1997. P. 216–235.

393. Koning J. P. Who Should Provide Central Bank Digital Currency? September 1, 2019. URL: <https://www.aier.org/article/who-should-provide-central-bank-digital-currency/> (last accessed: 07.07.2020).

394. Kornai J. The Soft Budget Constraint. *Kyklos*. 1986. Vol. 39. № 1. P. 3–30.
395. Kormendi R., Meguire P. Cross-regime evidence of macroeconomic rationality. *Journal of Political Economy*. 1984. Vol. 92. № 5. P. 875–908.
396. Kormendi R., Meguire P. Macroeconomic determinants of growth: Cross-country evidence. *Journal of Monetary Economics*. 1985. Vol. 16. № 2. P. 141–163.
397. Kumhof M., Noone C. Central Bank Digital Currencies: Design Principles and Balance Sheet Implications. *Staff Working Paper 725*. Bank of England. 2018. 54 p.
398. Lars E. O. Svensson. Monetary Policy and Macroprudential Policy: Different and Separate? Stockholm School of Economics. *CEPR Discussion Paper*. 2018. № DP13043. 32 p.
399. Lim C. et al. Macroprudential Policy: What Instruments and How to Use Them? Lessons from Country Experiences. *IMF Working Paper*. 2011. 85 p.
400. Lipsey R. G. and Lancaster K. The General Theory of Second Best. *Review of Economic Studies*. 1956. № 24 (1). P. 11–32.
401. Loan Programme for Energy Efficiency Investments. NEFCO. URL: <https://www.nefco.org/case-studies/environmental-banking-in-lviv> (last accessed: 07.07.2020).
402. Lucas R. Two illustrations of the quantity theory of money. *American Economic Review*. 1980. Vol. 70. № 5. P. 1005–1014.
403. Maimbo S. M. and C. A. H. Gallegos. Interest Rate Caps around the World: Still Popular, but a Blunt Instrument. World Bank Policy Research Working Paper 7070. 2014. 39 p.
404. Mainstreaming Climate Action Within Financial Institutions. Five Voluntary Principles. World Bank. 2015. URL: <https://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/Climate/5Principles.pdf>. (last accessed: 07.07.2020).
405. Managing Environmental and Social Risk. International finance corporation. URL: https://firstforsustainability.org/risk-management/managing-environmental-and-social-risk-2_2/managing-environmental-and-social-risk-2_2_2/ (last accessed: 07.07.2020).
406. Marx R. Wirtschaftsliberalismus und Katholische Soziallehre. Freiburg Discussion Papers on Constitutional Economics. 2006. № 06/3. 9 p.
407. Maslow Abraham H. The need to know and the fear of knowing. *The Journal of General Psychology*. 1963. № 68 (1). P. 111–125.

408. Matt Luck at. All Aqueduct Water Stress Projections: Decadal Projections of Water Supply and Demand Using CMIP5 GCMs. World Resources Institute. *Technical note*. June 2015. 20 p.

409. Mayra Rodriguez Valladares. Coronavirus Crisis Shows That Banks Need To Conduct More Strenuous Stress Tests Now. Forbes. March 18, 2020. URL: <https://www.forbes.com/sites/mayrarodriguezvalladares/2020/03/18/coronacrisis-crisis-shows-that-banks-need-to-conduct-more-strenuous-stress-tests-now/#50d5dbf92521> (last accessed: 07.07.2020).

410. Mbengue D. M. The Worrying Trend of Interest Rate Caps in Africa. CGAP Blog. 2013. URL: <https://www.cgap.org/blog/worrying-trend-interest-rate-caps-africa> (last accessed: 07.07.2020).

411. McKibbin, W. J., Morris, A. C., Panton, A., and Wilcoxon, P. Climate Change and Monetary Policy: Dealing with Disruption. Washington: Brookings, 2017. URL: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2017/12/es_20171201_climatechangeandmonetarypolicy.pdf (last accessed: 07.07.2020).

412. McCandless G., Weber W. Some monetary facts. Federal Reserve Bank of Minneapolis. *Quarterly Review*. 1995. Vol. 19. № 3. 12 p.

413. Meaning J., Dyson B., Barker J., Clayton E. Broadening narrow money: monetary policy with a central bank digital currency. *Bank of England Working Paper*. 2018. № 724. 36 p.

414. Mehnert-Meland R. Central Bank of the European Union. Boston: Kluwer Law International, 1995. 256 p.

415. Mendoza E.G. Macroprudential Policy: Promise and Challenges. *NBER Working Paper*. Washington, DC: National Bureau of Economic Research. 2016. № 22868. 41 p.

416. Michael D. Bordo and Andrew T. Levin. Improving the Monetary Regime: The Case for U.S. Digital Cash. *Cato Journal*. 2019. URL: <https://www.cato.org/cato-journal/springsummer-2019/improving-monetary-regime-case-us-digital-cash> (last accessed: 07.07.2020).

417. Migration and remittances data. 2017. URL: <http://www.worldbank.org/en/topic/migrationremittancesdiasporaisues/brief/migration-remittances-data> (last accessed: 09.07.2020).

418. Miksch L. Wettbewerb als Aufgabe: die Grundsätze einer Wettbewerbsordnung. Vol. 4 of Die Ordnung der Wirtschaft. Stuttgart: Kohlhammer, 2nd ed., Godesberg, 1937. 49 p.

419. Mises Ludwig von. Planning for freedom: Let the market system work: a collection of essays and addresses. Indianapolis: Liberty Fund, 2008 [1952]. 192 p.

420. Mishkin F. S. Global Financial Instability: Framework, Events, Issues. *Journal of Economic Perspectives*. 1999. Vol. 13. № 4. 37 p.

421. Mobilising 100 Financial Institutions for Energy Efficiency. Finance Initiative. European Bank for Reconstruction and Development. 2015. 24 p.

422. Monetary Policy Flexibility, Risk Management, and Financial Disruptions. *Speech*. January 11, 2008. URL: <https://www.federalreserve.gov/newsevents/speech/mishkin20080111a.htm> (last accessed: 07.07.2020).

423. Monetary Policy Implementation at Different Stages of Market Development IMF staff team led by B. Laurcns. *IMF Occasional Paper*. Washington. 2005. № 244. 38 p.

424. Monetary policy in Norway. URL: <http://www.norges-bank.no/en/about/Mandate-and-core-responsibilities/Monetary-policy-in-Norway/> (last accessed: 07.07.2020).

425. Monetary Policy Report. Federal Reserve Act. July 5, 2019. URL: https://www.federalreserve.gov/monetarypolicy/mpr_default.htm (last accessed: 09.07.2020).

426. Müller-Armack A. Social Irenics. In: Stützel Wolfgang, Watrin Christian, Willgerodt Hans, Hohmann, Karl (eds.): Standard Texts of the Social Market Economy. Stuttgart and New York: Gustav Fischer. 1950/1982. P. 347–359.

427. Müller-Armack A. Wirtschaftsordnung und Wirtschaftspolitik: Studien und Konzepte zur sozialen Marktwirtschaft und zur europäischen Integration. Rombach und Freiburg, 1966. 472 p.

428. Müller-Armack Alfred. The Social Market Economy as an Economic and Social order. *Review of Social Economy*. 1978. № 36 (3). P. 325–331.

429. Mycredit: web site. URL: <https://mycredit.ua/> (last accessed: 07.07.2020).

430. National hurricane centre and central pacific hurricane center: web site. URL: <https://www.nhc.noaa.gov/#SANDY> (last accessed: 07.07.2020).

431. Network for Greening the Financial System. Banque De France. URL: <https://www.banque-france.fr/en/financial-stability/international-role/network-greening-financial-system> (last accessed: 07.07.2020).

432. New Passanger Car Registration By Fuel Type In the European

Union. 2019. URL: https://www.acea.be/uploads/press_releases_files/20190904_PRPC_fuel_Q2_2019_FINAL.pdf (last accessed: 07.07.2020).

433. Njoroge P. A Safer Path for Interest Rates. Daily Nation Op-Ed, August 2, 2016. URL: https://www.facebook.com/notes/central-bank-of-kenya-official/a-safer-path-for-interest-rates/1246271472074307/?comment_id=1247049718663149 (last accessed: 07.07.2020).

434. Note on the Strategic Development of an Enhanced Bank Resolution Framework for Ukraine in Alignment with the EU Acquis. World bank group. March 2019. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/124681553044358540/Note-on-the-Strategic-Development-of-an-Enhanced-Bank-Resolution-Framework-for-Ukraine-in-Alignment-with-the-EU-Acquis.pdf> (last accessed: 07.07.2020).

435. OECD Economic Surveys: Russian Federation. 2011. URL: <https://doi.org/10.1787/19990669> (last accessed: 07.07.2020).

436. On Quasi-Public Organizations; Whence Came the Quango, and Why. *The New York Times*. September 5, 1987. Section 1. P. 22. URL: <https://www.nytimes.com/1987/09/05/opinion/1-letter-on-quasi-public-organizations-whence-came-the-quango-and-why-969587.html?pagewanted=1> (last accessed: 07.07.2020).

437. Pankow D., O'Neill B. Extension Financial Security For All: a Community of Practice to Increase Financial Literacy. *Journal of Extension*. 2008. Vol. 46. № 3. URL: <https://www.joe.org/joe/2008june/a3.php> (last accessed: 07.07.2020).

438. Partecipanti al Capitale. Banca d'Italia. Partecipanti al Capitale. URL: <https://www.bancaditalia.it/chi-siamo/funzioni-governance/partecipanti-capitale/index.html> (last accessed: 07.07.2020).

439. Paul Fisher and Kern Alexander. Climate Change: the role of central banks. *Working Paper*. King's College London. 2019. № 2019/6. 35 p.

440. Paul Fisher and Kern Alexander, at all. Climate change, financial stability and monetary policy. Post Keynesian Economics Study Group. *Working Paper 1712*. September 2017. 49 p.

441. Peeters H. Sustainable Development and the Role of the Financial World. In *The World Summit on Sustainable Development*. Dordrecht: Springer, 2005. P. 241–274.

442. Pitt-Catsoupes, M., Smyer, M. A. Older Workers: What Keeps Them Working. Issue Brief, 1. 2005. URL: <https://dlib.bc.edu/islandora/object/bc-ir:100893/datastream/PDF/view> (last accessed: 07.07.2020).

443. Principles for the Conduct of Monetary Policy. Federal Reserve System. URL: <https://www.federalreserve.gov/monetarypolicy/principles-for-the-conduct-of-monetary-policy.htm> (last accessed: 09.07.2020).

444. Principles of monetary policy of EU. URL: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/strategy/princ/html/index.en.html> (last accessed: 09.07.2020).

445. Principles responsible investment. URL: <https://www.unpri.org/> (last accessed: 07.07.2020).

446. PS14/16: Detailed rules for the price cap on high-cost short-term credit – Including feedback on CP14/10 and final rules. 2015. URL: <https://www.fca.org.uk/publications/policy-statements/ps14-16-detailed-rules-price-cap-high-cost-short-term-credit> (last accessed: 07.07.2020).

447. Putting more money into our economy to boost spending. Quantitative easing explained. Bank of England. URL: <http://www.bankofengland.co.uk/monetarypolicy/pdf/qe-pamphlet.pdf> (last accessed: 07.07.2020).

448. Radzyner O., Riesinger S. Central bank Independence in Transition: Legislation and Reality in Central and Eastern Europe. Focus on transition, 1997. № 1. P. 57–91.

449. Rawls John. A theory of justice. Oxford: Clarendon Press, 1972. 562 p.

450. Rawls John. Justice as fairness: a restatement. Reprint. Edited by Erin Kelly. Cambridge, Mass. [u.a.]: Belknap Press of Harvard Univ., 2001. 240 p.

451. Regulation (EU) 2019/2088 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 on sustainability related disclosures in the financial services sector (Text with EEA relevance). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/2088/oj> (last accessed: 07.07.2020).

452. Renita D'sounza Tanya Rana. The Role of Monetary Policy in Climate Change Mitigation. URL: https://www.orfonline.org/wp-content/uploads/2020/04/ORF_IssueBrief_350_MonetaryPolicy-Climate_Change.pdf (last accessed: 07.07.2020).

453. Responsible Lending Regulations: strengthening the resilience of borrowers to adverse interest changes, 2015. URL: <https://www.lb.lt/en/news/responsible-lending-regulations-strengthening-the-resilience-of-borrowers-to-adverse-interest-changes> (last accessed: 09.07.2020).

454. Robert E. Litan. What Should Banks Do? Brookings Institution Press. 1987. 208 p.

455. Roger W., Ferguson Jr. Vice Chairman Should Financial Stability Be An Explicit Central Bank Objective? *Conference at the IMF in Washington, D. C.* September 16–17, 2002. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/seminar/2002/gfs/eng/ferguson.pdf> (last accessed: 09.07.2020).

456. Rolnick A., Weber W. Inflation, money, and output under alternative monetary standards. Federal Reserve Bank of Minneapolis Staff Report. 1994. № 175. URL: <https://doi.org/10.21034/sr.175> (last accessed: 07.07.2020).

457. Saurina J. Dynamic Provisioning: The Experience of Spain. Crisis Response: Public Policy for the Private Sector. 2009. Note 7. 6 p.

458. Schinasi G. J. Safeguarding financial stability: theory and practice. Washington, D. C.: International Monetary Fund. 2005. 312 p.

459. Schnabl G. Monetary Policy and Structural Decline: Lessons from Japan for the European Crisis. *Asian Economic Papers*. 2015. № 14 (1). P. 124–50.

460. Section 33B (1) (a) of the Banking (Amendment) Act. URL: http://kenyalaw.org/kl/fileadmin/pdfdownloads/AmendmentActs/2016/Banking_Amendment_Act2016.pdf (last accessed: 07.07.2020).

461. Shevchenko K. Green Banking in Ukraine. SlideShare. URL: <https://www.slideshare.net/cisbankers/green-banking-in-ukraine> (last accessed: 07.07.2020).

462. Samuel M Maimbo, Claudia A. Henriquez Gallegos. Interest Rate Caps around the World Still Popular, but a Blunt Instrument. *Policy Research Working Paper*. 2014. № 707. 39 p.

463. Smets F. Financial Stability and Monetary Policy: How Closely Interlinked? *Sveriges Riksbank Economic Review*. 2013. P. 263–300.

464. Starbatty J. Ordoliberalismus, in *Geschichte der Nationalökonomie*, ed. Issing Otmar: München: Franz Vahlen. 1984. P. 239–254.

465. State Bank of Pakistan. Eyes Issuance of Digital Currency by 2025. URL: <https://www.dawn.com/news/1473310/state-bank-eyes-issuance-of-digital-currency-by-2025> (last accessed: 07.07.2020).

466. Statement by Multilateral Development Banks: Delivering on the 2030 Agenda. The World Bank. *Press release*. 2016, October 9. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2016/10/09/delivering-on-the-2030-agenda-statement> (last accessed: 07.07.2020).

467. Svensson Lars E. O. Monetary Policy and Macroprudential Policy: Different and Separate? Stockholm School of Economics. *Discussion Paper*. 2018. № DP13043. 32 p.

468. Sustainable Banking Network – 2019 Global Progress Report. URL: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/sustainability-at-ifc/company-resources/sustainable-finance/sbn (last accessed: 07.07.2020).
469. Sustainable insurance forum. URL: <https://www.sustainableinsuranceforum.org/> (last accessed: 07.07.2020).
470. Sustainable Finance Roadmap in Indonesia for the Period 2015-2019. URL: <https://www.ojk.go.id/en/berita-dan-kegiatan/publikasi/Pages/Sustainable-Finance-Roadmap-in-Indonesia-for-the-Period-2015-2019.aspx> (last accessed: 07.07.2020).
471. Sustainable Finance Study Group. URL: <https://www.mainstreamingclimate.org/sfsg/> (last accessed: 07.07.2020).
472. Task Force on Climate-related Financial Disclosures. *Overview*. 2020. 38 p.
473. Ten threats to global health in 2019. URL: <https://www.who.int/news-room/feature-stories/ten-threats-to-global-health-in-2019> (last accessed: 07.07.2020).
474. Tinbergen J. On the Theory of Economic Policy. URL: <https://repub.eur.nl/pub/15884/> (last accessed: 09.07.2020).
475. The Bank of Sweden. URL: <https://www.riksbank.se/sv/om-riksbanken/styrdokument/riksbankslagen/> (last accessed: 07.07.2020).
476. The Basel Committee on Banking Supervision. URL: http://www.centerforfinancialstability.org/research/Goodhart_front_matter.pdf (last accessed: 07.07.2020).
477. The Financial System We Need. Aligning the Financial System with Sustainable Development. Geneva: UNEP Inquiry into the Design of a Sustainable Financial System. October, 2015. 112 p.
478. The Impact of Climate Change on the UK Insurance Sector: A Climate Change Adaptation Report by The Prudential Regulation Authority. London: Bank of England, 2015. 87 p.
479. The Intergovernmental Panel on Climate Change: Special Report on Global Warming of 1.5°C. *Summary for Policymakers*. 2018. Vol. 67 (2). 24 p.
480. The People's Bank of China and six other agencies jointly issue «Guidelines for Establishing the Green Financial System». The website of People's Bank of China. 1 September 2016. URL: <http://www.pbc.gov.cn/english/130721/3131759/index.html> (last accessed: 07.07.2020).

481. The Riksbank's E-krona Project. Sveriges Riksbank. *Report 1*. 2017. URL: <https://www.riksbank.se/en-gb/payments--cash/e-krona/e-krona-reports/e-krona-project-report-1/> (last accessed: 07.07.2020).
482. The social network for sustainable finance: web site. URL: <https://thesustainablefinancenetwork.com/> (last accessed: 07.07.2020).
483. The UNEP FI Guide to Sustainable Banking 2011. URL: <https://europa.eu/capacity4dev/file/11476> (last accessed: 07.07.2020).
484. The World's First Central Bank Electronic Money Has Come – And Gone: Ecuador, 2014–2018. URL: <https://www.alt-m.org/2018/03/29/the-worlds-first-central-bank-electronic-money-has-come-and-gone-ecuador-2014-2018/> (last accessed: 07.07.2020).
485. Thorsten Beck. Finance in the times of coronavirus Cass Business School and CEPR. Economics in the Time of COVID-19. A CEPR Press VoxEU.org eBook. 2020. P. 73–77.
486. Tobias Adrian, Tommaso Mancini Griffoli. The Rise of Digital Money. FinTech Notes. № 19/001. July 15, 2019. 20 p. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/fintech-notes/Issues/2019/07/12/The-Rise-of-Digital-Money-47097> (last accessed: 07.07.2020).
487. TOP Credit. URL: <https://topcredit.ua/kak-poluchit-kredit> (last accessed: 07.07.2020).
488. Treaty establishing the European Community (Consolidated version 2002). *Official Journal C 325*. 24.12.2002. P. 0033–0184.
489. Tucker Paul. Microprudential Versus Macroprudential Supervision: Functions That Make Sense Only as Part of an Overall Regime for Financial Stability. *Federal Reserve Bank of Boston 59th Economic Conference: Macroprudential Monetary Policy*. October 2–3, 2015. 27 p.
490. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Genel Kurul. URL: <http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Bank+a+Hakkinda/Kurumsal+Yapi/Yonetim/Genel+Kurul> (last accessed: 07.10.2019).
491. Vanberg Viktor J. Marktwirtschaft und Gerechtigkeit. Zu F.A. Hayeks Kritik am Konzept der «sozialen Gerechtigkeit». *Freiburger Diskussionspapiere zur Ordnungsökonomik*. Freiburg, 2005. № 05/11. 35 p.
492. Vanberg Viktor J. Markets and the Law. Published in: N. J. Smelser, P. B. Baltes (eds.): *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences*. Vol. 14. Amsterdam et al.: Elsevier, 2001. P. 9221–9227.
493. Vanberg V. Ordoliberalism, Ordnungspolitik, and the Reason of Rules. *European Review of International Studies*. 2015. P. 7–36.

494. Vanberg Viktor J. Soziale Sicherheit, Müller-Armacks ,Soziale Irenik' und die ordoliberalen Perspektive. Wirtschaftsordnung und Gesellschaftskonzept: zur Integrationskraft der Sozialen Marktwirtschaft. – Bern: Haupt, 2002. P. 227–260.

495. Volz U. On the Role of Central Banks in Enhancing Green Finance. Geneva: UN Environment. *Inquiry Working Paper*. 2017. № 17/01. 27 p.

496. Volz U., Böhnke J., Eidt V., Knierim L., Richert K. and G.-M. Roeber. Financing the Green Transformation – How to Make Green Finance Work in Indonesia, Houndmills, Basingstoke: Palgrave Macmillan. 2015. URL: <https://doi.org/10.1057/9781137486127> (last accessed: 07.07.2020).

497. Who are France's «Yellow Jacket» protesters and what do they want? 2018. URL: <https://www.nbcnews.com/news/world/who-are-france-s-yellow-jacket-protesters-what-do-they-n940016> (last accessed: 07.07.2020).

498. Weathering the Storm: Building Business Resilience to Climate Change. Center for Climate and Energy Solutions. 2013. URL: www.c2es.org/docUploads/business-resilience-report-07-2013-final.pdf (last accessed: 07.07.2020).

499. Weber Olaf, Asadul Hoque and Ayub Mohammad Islam. Incorporating environmental criteria into credit risk management in Bangladeshi banks. *Journal of Sustainable Finance&Investment*. 2015. № 5 (1–2). P. 1–15.

500. Weber Olaf. The Impact of Green Banking Guidelines on the Sustainability Performance of Banks. 2016. № 79. 8 p.

501. Why is this issue important? Mitigating climate change requires knowledge of the sources of CO₂ emissions. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/873091468155720710/pdf/851260BRI0Live00Box382147B00PUBLIC0.pdf> (last accessed: 07.07.2020).

502. World Bank Group announcements at one planet summit. – The World Bank. 2017, December 12. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2017/12/12/world-bank-groupannouncements-at-one-planet-summit> (last accessed: 07.07.2020).

503. Zysman, J. Governments, Markets and Growth. Ithaca, NY: Cornell University Press, 1983. 358 p.

Наукове видання

Гудіма Тетяна Степанівна

**ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РЕАЛІЗАЦІЇ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ
ДЕРЖАВИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

Монографія

*Коректор: Олена Дьордійчук
Комп'ютерна верстка: Владислав Чалчинський
Дизайн обкладинки: Валерія Кашпор*

На палітурці використано фото Black Akaliko

Підписано до друку 31.07.2020. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Таймс. Друк офсетний.
Умов. друк. арк. 20,4. Наклад 300. Зам. 201.

Надруковано у «Видавництво Людмила»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 5303 від 02.03.2017
«Видавництво Людмила»
03148, Київ, а/с 115
Тел./факс: +380504697485, 0683408332
E-mail: lesya3000@ukr.net